

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2030, — nočna 2996, 2994 in 2050

SCLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7365,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
poudeljka in dneva po prazniku

Naloga našega združništva

Govor ministrskega predsednika n. r. dr. Antona Korošca
na obnem zboru Zdrružne zveze

Na včerajšnjem obnem zboru Zdrružne Zveze je imel njen načelnik, ministrski predsednik n. r. g. dr. Anton Korošec daljši gospodarski ekspozé, iz katerega povzamemo naslednje vodilne misli:

V združništvu naše države je nastalo zadnji dve leti novo, mlado življenje. V prvi povojni dobi smo se drug drugemu odtujili, nismo več vedeli, koga je vojna pokvarila in koga ni, nismo več znali, kdo je še ostal altruističen in kdo ne, nobeden izmed nas ni vedel, kdo hoče še nadalje zadrugi nesebično služiti. Prebrestli smo morali tri različne dobe: 1. Leta neposredno po vojni, 2. Doba inflacije in 3. Doba dejanske stabilizacije dinarja. Denarna politika v imenovanih treh dobah je mnogo motila združništvo in ovirala njegovo delo. Pohlep za zaslužkom, haš za onim lahkim zaslužkom, ki ga tako radi očitamo sodobnemu kapitalizmu, si je začel osvojati tudi naše zadruge. Sedaj se je življenje ustalilo, postalo je bolj mirno in enakomerno. Mi sedaj vemo, kdo je pošten in kdo je nepošten. Selekcija se je izvršila. Disciplina se vrača. Zdržništvo dela mirno, stvarno po starih smernicah. To je prvi znak novega življenja po naših zadrugah.

Drugi znak za povojni preporod našega združništva, pa so sedanje gospodarske razmere. Zdržništvo ima svoje gospodarske in poleg njih tudi svoje socialne cilje, zato je samo po sebi umevno, da vse gospodarske gibanje, dviganje in padanje, napredek in zastoj, kakor tudi vse socialne težave in borbe, najdejo zvest odsev tudi v združništvu. Tako je nekaj naravnega, da so sedanji kritični časi imeli svoj vpliv na naše zadruge. Kadar se pridelujoči stanovi nahajajo v stiskah, je vedno prihitela zadruga na pomoč. To ni nič čudnega, saj vemo, da se je združništvo rodilo ravno iz bede delavnih stanov. Tako se je približno pred sto leti ustanovil prvi delavski konzum, da pomaga izkoriščanemu delavcu, tako je Rajffelsen ustanovil prvo kreditno zadrugo, ko je bil položaj kmeta tako slab, da niti pridelki niso zadostovali več za odplačevanje davkov.

Mi živimo danes v težki gospodarski krizi, ki bo kmalu podobna onim časom, ko so se rodile prve zadruge in priskočile na pomoč kmetu, delavcu in obrtniku. Zato se pa tudi danes porajajo nove zadruge, da bi sedanjim težkočam, v katere je zabredel kmet, odpomogle. Ne ustanavljajo se samo kreditne in konsumne zadruge, naš kmet rabi danes trga, on išče kupa za svoje pridelke in si zato tudi želi zadrug, ki bi prodajale vse ono, kar je pridelal in kar bi rad vnovčil. To bi bila razloga za porast in razvoj mlečarskih zadrug, za koncentracijo in preobrazbo vinarskih zadrug, za ustanovitev cele vrste novih sadjarskih zadrug, odtod izvira tudi vedno močnejša želja po okrajnih prodajnih in nakupovalnih zadrugah.

Stiske sedanjega časa nas pa na naravnost silijo k temu, da posvetimo največjo pozornost temu, kar je življenjsko važno za obstoj našega kmeta, to je trgovini. Na trgovino smo se tudi v združništvu premalo ozirali. Strokovnjaki so prihajali k našemu kmetu — hvala jim za trud — in ga učili, kako naj izbira sadje po kvalitetah, kako naj ga goji in neguje, kakero živinsko pasmo naj upelje, katero seme naj seje, kako naj mleko uporablja. Kmet je ubogal in ko je videl sadove svojega truda, res velike sadove, se je začel ozirati okrog sebe, komu naj proda, kar je pridelal, iskal je trgovca. Trgovca pa ni bilo od nikoder. Zato bi bilo zelo prav, če bi se v sedanjih težkih prilikah pred vsem razvilo prodajno združništvo, samo bojim se, da ne bi pri zadrugah trgovali ljudje, ki za trgovino nimajo smisla in o trgovskih poslih nobenega pojma. Naloga našega združništva v bodočnosti bo, pokazati kmetu, kje se nahaja trg.

V tej zvezi moram opozoriti sedaj na dva dogodki: 1. Avstrija nam je odpovedala trgovinsko pogodbo in začela so se pogajanja za novo. Mi imamo pravico pričakovati od oseb, ki vodijo pogajanja, da zaščitijo tudi naše gospodarske interese. V prvi vrsti smo mi Slovenci ob meji zainteresirani na trgovinski pogodbi z Avstrijo, ker moramo ravno mi v Avstriji iskati trga za veliko množino svojih pridelkov. Avstrija je bila do sedaj v gospodarskem oziru neprijateljski sosed. Na eni strani se je stalno in po vsej Evropi pritoževala, da ne more prodati svojih industrijskih produktov, ker so ji na poti previsoke carinske meje. Toda tega pa ni nikomur povedala, kako je ona sama leto za leto spreminjevala in poviševala svoje carinske tarife na inozemske kmetijske pridelke, tako, da je bila trgovina z njo vedno nekam nerazvita in nesigurna.

Drug važen dogodek je naznanitev Avstrije in Nemčije dne 17. marca 1931, da nameravata ustanoviti skupno carinsko ozemlje. Carinska unija, je sicer samo še napovedana in se bodo z njo pečali evropski politiki, toda ravno radi tega, ker je naznanjena, se moramo mi zadrugarji, ki se brigamo za usodo našega gospodarstva, zavedati svoje dolžnosti in povedati svoje mišljenje. Mi ne bomo govorili o političnih posledicah takega koraka, čeravno nas, ki smo bratje onih Slovencev, ki se nahajajo v Avstriji, ravno ti v prvi vrsti zanimajo in tudi morajo zanimati. Toda eventuelne gospo-

darske posledice carinskega združenja Avstrije in Nemčije nas morajo zanimati ne samo s skupnega državnega stališča, ampak še posebej s slovenskega, ker bi postali potem mi Slovenci najbližji sosedu novega velikega, zares kolosalnega carinskega ozemlja. Ako opazujemo nemško carinsko politiko, vidimo, da Nemčija še v mnogo večji meri vpeljuje zaščitne carine na kmetške pridelke. Tendencia nemške carinske politike, ki hoče vpeljati strog protekcionizem za obrambo svojega poljedelstva, je zelo resna. Nemški carinski tarif je vobče mnogo višji od avstrijskega in ker pač nikdo ne bo trdil ali pričakoval, da bo Nemčija uravnala svojo carinsko politiko po željah in potrebah male in šibke Avstrije, moramo v slučaju carinskega združenja Avstrije in Nemčije pričakovati še višjega carinskega obzidja, preko katerega bi morali spravljati svoje kmetijske proizvode. Zato je umevno, da carinsko združenje Avstrije in Nemčije niti v gospodarskem oziru, kaj šele v političnem, ne more biti zaveda, ki bi brigala samo ti dve državi, ampak posega kljub vsem nasprotnim trditvam iz Dunaja in iz Berlina, v interesni krog marsikaterega drugega sosedu.

Gospodarsko krizo moram omeniti le v toliko, v kolikor se tiče zadrugarstva. Zadrugarstvo se bori proti gospodarski krizi najbolj s tem, da se organizira naprej, da se trdno drži načel samopomoči, medsebojne podpore in požrtvovalnosti pri delu za se in za bližnjega. Zamah, ki je razgalil sedanje zadrugarstvo, naj ostane in naj hodi po varnih, poštenih in nesebičnih potih.

Mi še vedno pričakujemo novega združnega zakona. Kadar bomo imeli edinstven, skupen združni zakon, potem bo tudi stik med zadrugami postal lažji in živahnejši. Če se nam tu in tam očita, da bogato slovensko združništvo ne pomaga šibkemu, potem lahko odgovorimo, da smo živeli do sedaj pod različnimi združnimi zakoni, da se medsebojno nismo dovolj poznali in da so se vsi združni savezi morali boriti vsak s svojimi težkočami, katere so se šele poslednje čase odstranile. Mi se moramo, in to samo v našem interesu, trdno okleniti združništva, ker danes, kakor vedno je le v slogi moč. Trpljenja bo še veliko, zato mora biti tudi dobre volje, poštenega in pridnega dela mnogo.

Nov zagrebški dnevnik

Zagreb, 6. maja. Ž. Danes so izšle prvkrat »Narodne Novine« kot popoldanski dnevnik. Do sedaj so izhajale kot čisto službeno glasilo, medtem, ko danes prvkrat prinašajo članke, informacije in vesti, tako da Zagreb dobiva svoj osmi dnevnik.

London, 6. maja. Nade, ki so jih gojili italijanski politični krogi v brodovni sporazum s Francijo, so se razblinile in so napravile mesto hudemu razočaranju, katerega dele seveda tudi angleški labouristi.

Kljub svojemu slabemu razpoloženju pa so angleški politiki objektivni dovolj, da upoštevajo razloge Francije, da se ni obvezala na sporazum, ki bi zanjo pomenil težko žrtv brez vsake protikompenzacije.

Ko je Francija 1. marca t. l. sprejela v Rimu načeloma brodovni sporazum, še predno je bil podrobno redigiran, je storila to v trdnem prepričanju, da bo Italija v duhu tega tako dalekosežnega sporazuma uravnala svojo politiko tako, da se bo ustvarila najugodnejša atmosfera za čim tesnejše sodelovanje s Francijo v poglavitnih mednarodnih vprašanjih.

To je bil dokaz tistega gentlemanstva, ki ga je Francija že nesterokrat pokazala, pa je bila kaj slabo honorirana. Tako je bilo tudi v tem slučaju njeno zaupanje prevarano.

Italija je namreč samo čakala, da je Francija izrekla k brodovnemu sporazumu svoj »da«, da bi potem imela še bolj proste roke za nadaljevanje svoje protifrancoske politike na evropskem kontinentu. Francija pa naj bi vse to mirno gledala, vezana na rimski sporazum, ki ji prepoveduje do leta 1936 celo vsako nadomeščanje svojih starih bojnih enot na morju, dočim Italiji priznava moč, ki ji po njenem fiktivnem položaju sploh ne gre.

Italija, ki svoje zahteve po pariteti s Francijo na morju načeloma ni opustila, bi se po rimskem sporazumu tudi pariteti tudi dejansko znatno približala, dočim bi se Francija odrekla svojem naravnemu standardu in to zato, da bi mogla Italijo s tem večjim poudarkom in oporo, krita po sopodpisnikih brodovnega sporazuma, zbirati okoli sebe nasprotnike Francije.

Italija je takoj po rimskem »gentlemansem« dogovoru podala dokaze, da hoče ta dogovor izrabiti v te svoje namene: dajala je Nemčiji in Avstriji pogum za zasnovo »Zollvereina«, podpira z vsemi diplomatskimi in gospodarskimi sredstvi kampanjo Sovjetov proti Franciji in skuša razbiati Malo antanto ter preprečiti sporazum balkan-

Nemirna Vzhodna Evropa

Bolgarske volitve

Sofija, 6. maja. AA. Bivši minister Tončev, ki se je vrnil v domovino, je osnoval tretjo frakcijo liberalne stranke. Pozval je obe že obstoječi krili liberalne stranke k skupnemu nastopu ob volitvah in k formaciji velike in močne liberalne stranke. Krilo Smilova je ta poziv že odbilo.

Sofija, 6. maja. AA. Takoj, ko se je končala kriza ministrskega sveta, so se začela sestajati vodstva raznih političnih strank ter se mrzlično pripravljati na predstoječe volitve, ki so razpisane za 21. junij. Večina strank je sklicala že svoje glavne odbore. Tako je imel sejo danes glavni odbor demokratske stranke Malinova in liberalne frakcije Smilova, medtem ko je Kiorčević sklical glavni odbor svojega krila liberalne stranke na sejo 17. maja.

Sofija, 6. maja. AA. V vrstah radikalne stranke je opažati jako strujo, ki želi za volitve koalicijske z zemljoradniki. Glavni odbor stranke je sklenil počakati na tozadevno inicijativo zemljoradnikov.

Veliko pranje v Romuniji

Pariz, 6. maja. tg. V intervjuju, ki je izšel v »Matinu«, izjavlja romunski ministrski predsednik Jorga, da se v Romuniji pripravlja veliko perilo. Sedanja sprememba ni samo kabinetska sprememba, temveč sprememba režima. Jorga se bo v poslanski zbornici opiral na ono skupino, ki je odločena slediti mu pri sanaciji razmer brez ozira na strankarske prepire. Za njegovo sanacijo Jorga ne potrebuje drugega, kakor obstoječe zakone.

Rekvijem za Zrinskim in Frankopanom

Pariz, 6. maja. AA. V cerkvi sv. Severina je bil davi rekvijem za hrvatskima narodnima mučnikoma Zrinskim in Frankopanom. Službo božjo je opravil opat Mihčič ob asistenci p. g. Perovića. Prisostvovali so številni člani združenja jugoslovanskih študentov v Parizu ter mnoge jugoslovanske francoske osebnosti. V imenu poslanika Spalajkovića je službi božji prisostvoval tajnik poslanstva Kara Jovanović.

Uspeh Škodovih tovarn

Praga, 6. maja. tg. Upravni odbor Škodovih tovarn je na današnji seji ugotovil uspeh poslov v letu 1930. Zastopnikom listov se je potem sporočilo, da je letni promet leta 1930. znašal 1634 milijonov Kč, dočim je lansko leto znašal promet 1500 milijonov. Število delavstva je lansko leto znašalo 37.388, letos pa samo 28.191. Število delavstva se je zmanjšalo radi izvršene racionalizacije dela. Podjetje je imelo čistega dobička 67,8 milijonov Kč, lansko leto pa 67 milijonov. Dividenda se bo izplačevala z 28,125%, odnosno 90 Kč.

Zvesta Francija

Zato ni sprejela italijanskih predlogov, da ne bi oškodovala svojih zaveznikov

skih držav — da ne omenjamo podporo, ki jo daje Hitlerjevemu pokretu.

Francoska diplomacija je tej igri k sreči napravila konec s tem, da je odrekla podpis aranžmanu, pod kojega krinko naj bi se pozicija Francije, varhinje civilizacije, miru in reda ter resničnega sporazuma narodov v Evropi, tiho in vztrajno izpodkopavala.

Tisti angleški krogi, ki to stališče Francije umevajo in tudi odobravajo, se zato ne razburjajo preveč nad pisanjem francoskega desničarskega tiska, ki napada Anglijo, ker je skušala Francijo z brodovnim sporazumom speljati na led. Zakaj treba je priznati, da se labouristična vlada, forsirajoč brodovni sporazum, ni čisto nič ozirala na interese Francije, ampak izključno na interese Anglije, kateri bi ta sporazum zagotovil od vseh priznanih brezsporno brodovno superioriteto v Evropi. Če se torej Francozi nad tem egoizmom Velike Britanije razburjajo, jim tega noben pameten človek tudi v Londonu ne more zameriti.

Politika labouristov sploh nima simpatij v Franciji, kjer pravijo, da je gospod Macdonald pacifist, ki se zadovoljuje tudi s čisto fiktivnimi uspehi na poti »razoroževanja«, samo zato, da bi Anglija lepo izgledala pred očmi vsega sveta, obenem pa zasigurala svoj imperij in njega gospodar-

Poljska za Briandov protinačrt

Varšava, 6. maja. tg. V Varšavi se opaža živahna trgovskopolitična aktivnost z ozirom na nove predloge Francije, stavljene vzhodnoevropskim agrarnim državam, proti nemško-avstrijski carinski uniji. Upanje je, da bo mogoče pridobiti Češko-slovaško, ki do sedaj ni bila prijazna tozadevnim kombinacijam. Poljska se prizadeva, dobiti iz Francije agrarne kredite, eventualno tudi za druge vzhodnoevropske države. Sodi se, da se maršal Pilsudski osebno zanima za to vprašanje.

Zanimiva debata v Budimpešti

Budimpešta, 6. maja. ž. Na današnji seji parlamenta je nastala debata o pogodbenem budžetu. Poslanec vladne večine Farkaš, je govoril, da generali in oficirji, ki prejemajo od madjarske države penzijo, delajo proti njenim interesom. Opozarjal je madjarsko vlado, da izkoristi vojsko v strankarske svrhe. Današnja vladna politika ni konstruktivna. Socialist Malenies smatra nepotrebno, da se neprestano govori o ruski nevarnosti. Ruska vojska ni sposobna za ofenzivo. Madjarska ne bo več braniteljica zapadne kulture. Madjarska nima nič skupnega z zapadno kulturo niti z Rusijo. Madjarska ima le interes na tem, da brani svojo zemljo.

Budimpešta, 6. maja. ž. Danes dopoldne ob 11 so se začela zaključna pogajanja za avstro-madjarski trgovinski provizorij. Ta dogovor bo podoben madjarsko-italijanski pogodbi.

Dunajska vremenska napoved. Večinoma oblačno in deževno. Velika verjetnost neviht.

Italija o naši armadi

Pariz, 6. maja. AA. Havas poroča iz Rima: Poročevalec za proračun vojnega ministrstva Bais-trossi je v svojem poročilu o italijanskem vojnem proračunu za leto 1931-32 primerjal ta proračun z vojnimi proračuni nekaterih drugih držav. Med drugimi je naglašal politično silo milice in dejal, da se rekruti ne bi smeli števiti v efektivno vojsko. Poudaril je, da stane francoska vojaška organizacija 4,9 milijarde na leto, italijanska pa samo 2 in pol milijarde. Dalje je silno pohvalno omenil organizacijo jugoslovanske armade.

Drobne vesti

Ljubljana, 6. maja. AA. V petek, 8. t. m. g. ban dr. Drago Marušič ne bo sprejemal strank, ker bo službeno odsoten.

Pariz, 6. maja. ž. Skupni manevri sredozemske mornarice in letalstva v okolici Toulona so končani. Vsi ti poskusi so dokazali, da je pri sedanjih sredstvih nemogoče, ubraniti mesto proti zračnim napadom.

Pariz, 6. maja. ž. Predsednik republike Doumergue je danes popoldne slovesno otvoril kolonialno razstavo v Parizu.

stvo pred premočnimi rivali. Francozi tudi pravijo, da jih nikakor ni volja pomagati gospodu Macdonaldu, da z zunanje-političnimi uspehi na škodo Francije utrdi majajčo se pozicijo svoje stranke v Angliji. V veliki večini francoske javnosti se sploh utrjuje prepričanje, da je politika labouristične stranke največja ovira za resnično konsolidacijo in pomiritev Evrope, ki naj bi se uklonila pod kavdinski jarem II. internacionala, koje duhovni sedež je v Berlinu, središču pruskega socializma.

Ker je v Angliji zelo veliko ljudi, ki so več ali manj istega mnenja, zato se pisanje francoskih listov sprejema tu mirno ali pa celo s skritimi simpatijami, kolikor se tiče nasprotnikov labouristične vlade. Pa tudi ta resno ne misli, da bi se postavila v resnično nasprotje s Francijo, koje prijateljstvo za Veliko Britanijo predstavlja nepri-merno več ko simpatije Rima in Berlina.

Na vsak način je treba računati s tem, da ostanjejo smernice francoske politike slejkoprej trdne in iste: neomajna zvestoba zaveznikom, predvsem onim, ki jih ogroža fašistični imperikalzem, ohranitev verzajskega pakta v njegovih temeljnih določbah, razgraditev Zveze evropskih narodov na teh načelih.

Pomorska pogajanja obnovljena

Pariz, 6. maja. tg. Pogajanja za italijansko-francoski brodovni sporazum, ki so prišla že v zagato radi odklonitve francoskih zahtev po italijanski in angleški admiraliteti, so zopet spravili v tek. Šef francoske delegacije Massigli se je danes zopet vrnil v London. Ker so pred par dnevi listi, ki stoje blizu francoskemu zunanjemu ministertvu, še pisali za odgoditev pogajanj do poletja, češ, da bi se pri direktnih razgovorih zunanjih ministrov na ženevskem zasedanju morda posrečilo, premostiti obstoječa nasprotstva, je novi nepričakovani revirement v političnih krogih povzročil veliko presenečenje. Po eni verziji je vrnitev Massiglija v London samo taktičen manevar, ki naj ščiti Fran-

cijo pred očitki italijanskih in angleških listov, da je Francija kriva fiaska v vprašanju pomorske razorožitve. Po drugi verziji, za katero pa zaenkrat ni potrđila, je pripisati obnovo pogajanj inicijativi angleške vlade, katere je namignila svojemu poslaniku v Parizu, da njenega odgovora na zadnje francosko noto nikakor ni smatrali za zadnje besedo Anglije. Pariški listi desnice že z zadovoljstvom ugotavljajo, da je francoska politika s svojo neupogljivostjo prisilila angleško admiraliteto h kapitulaciji. Ker angleška delavska vlada že iz razlogov prestiža potrebuje vidnih uspehov v razorožitvenem vprašanju, je sedaj samo še stvar Quai d'Orsay, da doseže uveljavljenje vseh franc. zahtev.

Amerika kliče: Razorožite se!

Evropske velesile pa se ne morejo sporazumeti

Washington, 5. maja. Vesi, da se Italija in Francija nista mogli sporazumeti, da podpisata brodovni sporazum, ki se je po gentlemanskem dogovoru (kakor temu tukaj pravijo) bil že sklenil 1. marca v Rimu, je tukaj napravila naravnost porazen vtis, ker je ameriška diplomacija do zadnjega trenutka verjela v uspeh tozadevnih razgovorov med Rimom in Parizom.

Vsebinska italijanske note francoski vladi od 4. t. m. sicer ni objavljena, je pa merodajnim ameriškim mestom znana. Italija se v popolnem soglasju z Anglijo postavlja na stališče, da ne more sprejeti francoske interpretacije rimskega dogovora, češ, da bi to pomenilo reduciranje veljavnosti brodovnega sporazuma od šest let na štiri. Italija sicer, zagotavlja, da želi miru in sporazumu, stavlja kompromisni predlog: ki ga pa, kakor se more že danes z gotovostjo reči, Francija ne bo sprejela.

Komisija za redakcijo brodovnega sporazuma, ki zbira v Londonu, se bo zato razšla in bodo delegati odpotovali vsak nazaj v svojo deželo.

Psihološkega deprimirajočega učinka tega dejstva na dušo evropskih narodov ne bo mogla ublažiti vest, da bodo zunanji ministri Anglije, Francije in Italije, ki se sestanejo na seji Sveta Društva narodov 15. t. m. v Ženevi, tamkaj vprašanje brodovnega sporazuma zopet med seboj pretresali.

Zakaj po sedanjem neuspehu te akcije ni več veliko upanja, da bi se mogli zunanji ministri evropskih velesil v Ženevi sporazumeti.

Zato se tukaj predvideva, da bo Svet Društva narodov, ki je bil lani določen kot datum za svetovno razorožitveno konferenco 2. februar leta 1932, moral konferenco preložiti, kar se tukaj smatra kot prava katastrofa mirovne politike.

Stališče Zedinjenih držav napram tem težavam je zelo energično označil predsednik Hoover na otvoritveni seji Mednarodnega kongresa trgovskih zbornic 4. t. m., na kateri so bili navzoči delegati 46 evropskih in ameriških držav. Hoover je v svojem otvoritvenem govoru zvaljal:

Največja ovira gospodarskega napredka so prevelika davčna bremena v vseh državah, ki so potrebna, da se krijejo izdatki za vojsko in mornarico. Zato morajo gospodarski krogi vseh držav vplivati na svoje vlade, da se izvede razorožitev, oziroma čim večdati zmanjšanje vojaških sil. Narodi sveta imajo v sedanjem momentu pod orožjem v aktivni službi nad 5 in pol milijona mož, nešteti 20 milijonov v rezervi. Letni izdatki za vzdrževanje teh sil znašajo okoli 500 milijonov dolarjev (to je okoli 27 in pol milijard Din). Kljub Kelloggovemu paktu prekašajo današnji izdatki kulturnih držav za oborožitev tozadevne izdatke pred svetovno vojno za 70%. To se pravi, da se čuti države po verzijskem miru veliko bolj ogrožene nego so se čutile pred mahu vojn. Razume se, da duševno stanje narodov, ki se trajno bojijo novega konflikta in zato žive v popolni negotovosti jutrišnjega dne, kar najbolj deprimirajoče vpliva na gospodarstvo.

Zato pravi Hoover, da morajo vsi pridobitni krogi sveta vztrajati, da se izvede razorožitev in sicer odkrito, pogumno in na praktičen način.

Taka Washington. Kar se tiče Francije, poudarja pariški tisk skoro soglasno, da sporazum z Italijo ni mogoč, dokler se ne razjasni njeno stališče k najbolj perečim vprašanjem sedanjega mednarodnega položaja. Francija ne more sprejemati nobenih obvez napram državi, o kateri ne vedo, ali se ne bo jutri postavila na stran njenih neprijateljev. Francija bo lahko šla v Ženevo popolnoma svobodnih rok, da preuči vsa internacionalna vprašanja in se opredeli tako, kakor to zahtevajo njeni nacionalni interesi.

Pariz, 5. maja. Tg. Glede italijanskega odgovora na zadnjo francosko noto, v mornariškem vprašanju izjavljajo listi, da je italijanski odgovor ravno tako odklonilen kakor Hendersonov. Matin» poroča, da odklanja Italija francoske zahteve po nadomestilu 66.000 ton ne samo z ozirom na čl. 10 londonskega dogovora, temveč da se sklicuje tudi na to, da začasno zadrževanje že davno zastarelih ladjskih enot v službi ne daje Franciji nobene pravice na višje število nadomestnih graditev. Mussolini zahteva v smislu angleških posledovalnih predlogov, da se skliče 1. 1935 nova mornariška konferenca v svrhu poravnave spora glede nadomestnih graditev v zadnji instanci. Italija se že vnaprej obvezuje, da bo brez ugovora priznala izrek te konference. Matin» na prvič da Francija takega skoka v negotovost ne sme tvegati.

Iz Španije

Madrid, 5. maja. AA. Barcelona je od nekdanjega leglo anarhističnih elementov. Zato so anarhistični krogi izkoristili nove razmere po proglašitvi republike in razširjajo po Barceloni luskajajoče letake. Redarstvo se ni moglo dognati, odkod prihajajo ti letaki in kje se tiskajo. Katalonska vlada kakor tudi osrednja vlada v Madridu spajzjavljajo, da bosta zatrla anarhistični pokret z vsemi sredstvi. V vlaku iz Saragose v Barcelono so prišli dva anarhistična s 67 bombami. Dve bombi sta bili govorci.

Pariz, 5. maja. AA. Havas poroča iz Madrida: Na seji ministrskega sveta se razpravljalo o načinu, kako se bodo izvršile volitve v ustavotvorno skupščino. Vsa provinca bo predstavljala volilno okrožje. Madrid in Barcelona pa bosta predstavljala posebna volilna teritorija. Na 50.000 prebivalcev pride po en poslanec. Če bo ostanek glasov znašal nad 40 tisoč, dabi stranka še enega poslanca. Duhovniki in žene imajo pravico glasovanja, toda žene ne bodo mogle biti voljene.

Trochi ne sme v Spanijo

Madrid, 6. maja. AA. Vlada je prejela Trochijevo prošnjo za naseljeve v Spaniji. Sklenila je, da jo za enkrat še ne bo resila, ker smatra, da spada ta zadeva v delokrog prve redne vlade, ki se bo sestavila po volitvah v zakonodajno skupščino.

Konec upora na Madeiri

Lizbona, 5. maja. AA. Na Madeiri je bil vzpostavljen red in mir. Vojaštvo je zasedlo strateške točke. Voditelji revolucionarjev so pobegnili v angleški konzulat in na angleške vojne ladje. Prebivalstvo je pozdravilo prihod vladnih čet z navdušenjem. Zainteresirani krogi računajo, da bo sedaj tujski promet ponovno oživel.

Kemal Paša zopet predsednik Turčije

Angora, 5. maja. AA. Danes je bilo otvorjeno četrto zakonodajno zasedanje turške narodne skupščine. Za predsednika skupščine je bil izvoljen predsednik republike Ghuiz-Kemal. Predsednik vlade Ismed-paša bo formalno podal ostavko. Politični krogi sodijo, da bo Ismed-paša sestavil novo vlado z dosedanjim sestavo.

Šolsko vprašanje v Nemčiji

München, maja 1931.

Od našega dopisnika.

Nedeljo po godu sv. Petra Kanizija, našega nemškega svetnika in cerkvenega učenika, praznujemo že nekaj let takozvano šolsko nedeljo, ki naj predloži katoliškim staršem velik pomen šolskega vprašanja. Šolska nedelja je živ apel na vzgojno vest katoliškega naroda, da se zaveda ogromne odgovornosti, ki jo ima pri vzgoji svojih otrok. Nič si ne tajimo, da stoji naša mladinska vzgoja v globoki krizi. Razkrojevalni proces, ki ga na vseh straneh opazujemo, je močno oškodoval tudi delokrog tistih vzgojnih organov, ki so v prvi vrsti poklicani za vzgojo mladine. Vzgojni vpliv družine je že čez mero oslabilen. Družba in država jo neprestano in sistematično politkasta iz vzgojnega polja. Na drugi strani pa šola podlega vedno večjemu poplavitvju in zunanjošilu, tako da o prvi vzgoji marsikje ne moremo več govoriti. Šola je postala sredstvo za doseglo namena, ki je, kako preskrbeli otroke, ne pa kako jih vzgojiti.

Vz gledno pa je do sedaj delovala konfesionalna šola. Toda radi vedno večjih gospodarskih težav, ki jo njen organizem v zadnjih letih resno ogrožajo. Sicer je treba priznati, da katoličani mnogo žrtvujejo za svoje versko šolstvo. Treba pa je tudi ugotoviti, da izobraženstvo kaže mnogo premalo potrebnega interesa za vzgojno vprašanje. Morda je temu kriva nekaj tudi državna šola sama. Kerschesteiner je nekoč opozoril, da je zgodovinski razvoj nemške šole zakrivil, da v ljudstvu ni pravega zanimanja za šolo. Narod je zato izgubil zanimanje za šolo, ker se ga je premalo pritegnilo k sodelovanju. Nimate nobene velike moderne kulturne države, ne Anglije, ne Francije in ne Amerike, kjer bi bila šola v toliki meri poudarjena in pod tolikim vzgojnim vplivom, kakor pri nas v Nemčiji.

Sicor se s takim postopkom izobrazba res ne kako izenači, ima pa to slabo stran, da se ljudstvo zaziblje v brezizolativno spanje, ker ve, da ga je država obredila na pasivno vlogo v prvobitnem socialnem vzgojenju. Državni šolski birokratskim

Naš napredek jih boli

Trst, 5. maja. Današnji »Piccolo« razpravlja o nevarnosti sušškega pristanišča za italijanske luke. List ugotavlja, da je po pravici skeptično sprejel vest, da bo Jugoslavija jela uporabljati Revclor pomol na Reki. Mesto da bi se Jugoslavija poslužila te ugodnosti, dela načrte za zgradbo enotnega luškega sistema Sušak-Martinsčica-Bakar, samo da bi škodovala Reki in Trstu. Ljubljana bo prej ali slej zvezana po železnici s Sušakom. O tem ni dvoma. Toda tudi ta železnica je, kakor vse stike, ki jih je Jugoslavija po vojni zgradila, samo strateškega značaja. Torej ne bo škodila Reki in Trstu! Prip. uredi. »Piccolo« končno poroča o zaključku in ogledne komisije za razširjenje suške luke, oziroma za spoj Sušaka, Mura in Reke in Bakra.

Obsedno stanje v Egiptu

Kairo, 5. maja. AA. Nad mestom je bilo proglašeno obsedno stanje. Čete po vsem Egiptu so mobilizirane. Splošno prevladuje naziranje, da bodo volitve odložene. Ni izključena tudi intervencija Anglije, da reši notranji položaj.

London, 5. maja. Tg. Narodni kongres Vaf-dove stranke, ki je sklican za jutri v Kairo, je bil prepovedan. Računati je torej z večjimi nemiri. Radi nemirov, ki so bili v nedeljo, je bilo do sedaj aretiranih 124 pristajalcev Vaf-dove stranke, katerih politika meri na to, da se izsili intervencija Anglije, ki pa hoče obvarovati strogo nevtralnost nasproti vsem egipt. strankam.

Boigarska kriza

Sofija, 5. maja. AA. Današnji listi komentirajo konec krize. »Demokratski« zgovor» naglašajo, da niso našli boljše rešitve in da se je pokazalo, da je najboljša možna rešitev bila vlada Ljapčeva, ki uživa zaupanje vseh ustavnih činovnikov. Vlada bo zato dalje upravljala državo, dokler narod z volitvami ne izreče svoje sodbe. Organ Malinova »Zaame« pravi, da je za vladine stranke kriza končana in da so ostale na vladi, toda za narod in za državo ostane kriza elementarno močna. »Nezavisnost« pravi, da konec krize ni okrepil politične situacije in da je kriza za državo jačja kakor kdajkoli.

Zaupnica Briandu

Pariz, 5. maja. Tg. Na današnji prvi kratki seji, ki jo je imela poslanska zbornica po velikonočnih počitnicah, so dale interpelacije o zunanji politiki, predloženo deloma že pred počitnicami, priliko za nekakšno poskusno glasovanje, ki je bilo simptomatičnega pomena. Interpelanti, katerim je šlo samo za to, da pripravijo z zunanjo politično debato Briandu težko in da že vnaprej diskreditirajo njegovo kandidaturu za predsednika republike, so spoznali prepozno, da so se takratne pozicije v zadnjem tednu popolnoma premaknile in da je njihova iniciativa nasprotno uporabnost ponačala Briandu k novi zmugi. Včeraj in danes so zahtevali, da se debata o interpelacijah odloži na čas po volitvah predsedniških. Poslanska zbornica pa se je izrekla proti temu. Proti glasovom vse desne je zbornica odločila, da bo zunanje politična debata v četrtek in petek, tako da bo imel Briand možnost, imeti s svojimi nasprotniki obračun še pred 13. majem. V parlamentarnih krogih se računa s tem, da bo Briand v tem boju zmagal z večino najmanj 480 do 500 glasov in da bo ta njegov uspeh premagal tudi njegove pomisleke, ki jih je tmel do sedaj proti kandidaturi za predsednika republike.

Razprava o vrhpolškem umoru

Belgrad, 5. maja. Z. Danes dopoldne se je nadaljevala obravnava proti obtoženim atentatorjem na železniško progo. Zaslisan je bil Aleksander Gross. Obtožen je, da je v mesecu juliju preteklega leta ilegalno delal proti naši državi v družbi s Seletkovičem, s katerim se je tudi večkrat sestajal v Pečuhu. Obtožen je, da je razširal defetistične časopise in letake. V toku dolgega zasliševanja zanika obtoženi Gross, da bi sploh sodeloval pri ilegalnem delu. Pri tem se je opazilo, da se izjave Tilmann in Grossa v vsem skrajno razlikujejo. Gross se je sam javil obsojen, ko je zvedel, da ga iščejo. Za Grossom je bil zaslišan Anton Pudrovec. Tudi ta je obtožen, da je prejel večje število naši državi sovražnih časopisov in letakov ter da je čital omenjene časopise, da pa jih nikdar ni razširal. Po dolgem zasliševanju je predsednik zaključil obravnavo in napovedal nadaljevanje za četrtek.

Razprava o umoru Slegla

Zagreb, 5. maja. Z. Danes ob 8 se je nadaljevala razprava proti Mirko Hraniloviću in drugom. Sodišče je sprejelo izvajanja državnega tožitelja. Najprej je bil zaslišan Pavel Glad, uradnik v kužni bolnišnici. Obtožen je, da je pri sebi shranil orožje in eksplozivni material. K njemu je Horvatek prinašal to orožje in ga prepričeval, da policija za to ne bo zvedela. Pozneje je policija našla pri njem 8 »Browninga« revolverjev 9 mm kalibra, eno puško, 5 patronov, 2 skafliji ekrazita, 2 zapira omota z revolverskimi naboji, 6 komadov nenapaljenih bomb, omot z vžigalniki za granate, 8 kolobarjev vrvice za zažiganje min, skaflijo polno ekrazita in patrona za zažiganje. Razen tega ga obtožujejo, da je pisal svoji soprogi neko pismo, v katerem je javil, da je njihova stvar dobra, samo da ne ve, ali bo izbruhnila že jeseni, ali šele spomladi. Iz tega zaključuje obtožnica, da je Glad deloval v teroristični akciji in pripravil revolucijo. Obtoženec se brani, da ni vedel, kaj mu je Horvatek dajal. Za njim je prišel na vrsto obtoženi Horvatek, ki je prevzel nase dolžnost, da teroristično akcijo, katere je imela čili ojačiti položaj dr. Pavelića in Perčeca v inozemstvu, čimbolje izvede. On je dobival eksploziv od Javora, kateri je ta material dobil od Herzega iz Reke. Dal je v treh tednih Horvateku okrog 20 revolverjev z municijo in dva paketa eksploziva. Horvatek se ne čuti krivega. Hrvatski stranki pravi je pripadal, ker je tudi njegov oče pripadal tej stranki. Na koncu razprave je bila izvršena konfrontacija med Horvatekom in Gladom, ki sta ostala pri svojih izpovedbah. Ob pol 12 je bila razprava prekinjena in se bo nadaljevala jutri ob 8 zjutraj.

Današnja vremenska napoved. Jasno, toplo, nagudenje k nevihtam.

Ali bo piatiletka uspela

Ruska inteligenca in mladina polni sovraštva do Evrope

Moskva, aprila.

Letosaje leto je odlično za uspeh petletnega načrta, je izjavil Stalin na VI. kongresu Sovjetov, in stranka je glasovita brez pridržka za vse njegove predloge. Svet za delo in branbo je izdal odloke, ki jasno kažejo, da ne bo vlada nikdar opustila, kar more pomagati načrtu do uspeha. Šla vrsta odredb je administrativnega značaja, ki legalizira teror. To se pravi, posameznim gospodarskim oddelkom se prepisuje svoboda, da delavce in navdušence tudi prisilijo k vršitvi pjaliletk.

Sovjeti pa v zadnjem času večkrat razširjajo vest, da pri izvedbi petletnega načrta o kakem letorju spleh ne more biti govora. Ljudstvo — pravijo — samo rado sodeluje in je navdušeno. O tem navdušenju ruskega naroda vam lahko več povem. — Radi državljanske vojne in skrajno dvomilivnega začrtanja evropskih držav do Rusije in do komunizma je v enem delu ruske inteligenca opazovali neverjetno sovraštvo do zapada in njegovega krmarkega duha. Ta s sovraštvom prežeta inteligenca stoji vsa v službi petletnega načrta, ker dobro ve, da bodo Sovjeti, ako gospodarsko uspe, kapitalistični zapad z istim orožjem zlonilji, ki ga jim sedaj daje zapad v roke, ko podpira sovjetski režim s stroji in strokovnjaki. Navdušenje za petletni načrt pri tej inteligeni ni utemeljeno v pristanku na boljševizem, ampak v sovraštvu do zapada, ki je skriv boljševizma.

Drugo navdušenje skupino dobite pri mestni mladini, ki jo že 13 let vzgajajo po marksističnih načelih. V bedi in revščini je zrastle. V svojih mladostnih letih ni poznala drugega kakor kri in poboje. Ziveti hočejo! Petletni načrt pa čara pred njihove oči zemeljski paradiz. Mladina si uživa pot v ta raj, ne da bi slutila, da kolektivno gospodarstvo vodi v pogubo, ker človeka ne reši več kakor stroj in ga napravi za topo orodje strankarske države. Tudi ta mladina je polna sovraštvu do Evrope in njenega duha. Zato v prvih vrstah navdušeno dela na izvedbi petletnega načrta.

Lahko omenim še tretjo skupino, ki vsakogar ne složi iz navdušenja partijski državi. To so ruski specialisti. V zasebnem življenju ne poznajo drugega kakor nasilje in preganjanje. Komunisti so jih 13 let krvavo preganjali. Do 80% vseh specialistov je bilo umorjenih. Kar jih je ostalo, so vsi napravili podrobno poznanje s čeko in tajno policijo. Seveda ne bi bili radi pobiti kakor živina. Neprestani »proces« so nam za to zgovorna priča. Kultiviran svet se malo meni za duševno tragedijo teh mož. Ta kultiviran svet se še za druge stvari ne briga. Strokovnjaki služijo državi zato, da se nasilijo in da sebe in svoje družine rešijo smrti. Komunistična stranka to tudi dobro ve in jih zaradi tega zaposli, da morejo dan na dan izkazovati svojo »lojalnost« do države.

Te tri skupine delajo na uresničenju petletnega načrta. Mladina iz navdušenja, drugi dve iz strahu. Oboje združeno more roditi zmago. Toda, ali za trajno?

Še enega činitelja je treba upoštevati. Kmečko prebivalstvo. Za fizičen uspeh petletnega načrta bo merodajen kmet. Kolektivizacija in racionalizacija kmečkega gospodarstva je velik del podeželskega ljudstva pognala v industrijo. Gnan po svojem zdravem instinktu se novi delavski proletarijat, ki je še včeraj obračal zemljo, upira gospodarstvu stroja. On noče postati robot. V delo bi rad položil svojo dušo, z delom bi rad prišel do premoženja in samostojnosti. Zaveda se, da mu vsega tega petletni načrt ne bo dal in zato se bori proti njemu s sabotažo kolikor in kjer more. Iz njihovih vrst se širi prikrita, a učinkovita agitacija proti petletnemu načrtu.

O petletnem načrtu dobite poročila največ le iz oficijelnega sovjetskega časopisa. Vzemimo v roke »Izvestija« št. 4.297. Tam čitate na prvi strani: »Baku in Grosny sta petletni načrt izvršila v dveh in pol letih. Kar so boljševiki obljubili, to drž.

Slovenski pijonirji v črni Afriki

Čudesa dežele Togo

Ljubljana, 6. maja.

Snoči je predaval na povabilo Slovenskega planinskega društva v veliki dvorani hotela »Union« g. Leon Poljanec iz Maribora o deželi Togo in nje prebivalcih. Predavanje je spremljala bogata zbirka sticoptičnih slik, ki jih je prinesel predavatelj sam iz Toga. Predavanje je odkrilo popolnoma nov list iz geografije in etnografije Afrike in je škoda, da se ga je udeležilo tako malo občinstva. Predavanje je bilo zanimivo tem bolj, ker je g. predavatelj odkril zanimivosti iz delovanja Slovencev v tem nepoznanem kotičku zemlje. Vodil je namreč še pred svetovno vojno administracijo zgradbe velike radio postaje v Togu. Fotografije slike, ki smo jih videli v diapozitivih, so po svojem značaju same dokazovale, da so originalne slike iz tropskih krajev. Bile so namreč izredno kontrastne, kar povzroča le izredna svetloba tropskih krajev.

Dežela Togo je bivša nemška kolonija, ki leži v severnem tropskem pasu, na zapadu pa meji na angleško zlato obalno kolonijo, na severu in vzhodu pa na francosko ozemlje. Ze potovanje v ta odleži kot zemlje prinaša izrednih zanimivosti. Tako je zlasti za novince izredno zanimiv kraj na ekvatorju. Togo je dežela vročine in sonca. Tam se deli leto le v suhe in deževne dobe. V suhih dosega temperatura 40 do 45 stopinj Celzija v senci, v deževnem času je pa temperatura nekoliko nižja. Da pri tej peklenski vročini domačini snega in ledu ne poznajo, je jasno. V suhi se reke in potoki posušijo. Pri večjih rekah ostanejo le še tolmuni s talno vodo. Gozdov dežela Togo razen ob bregovih rek ne pozna. Tu so seveda gozdovi pravi pragozdi, tako gosti, da jih ni mogoče prodrati. Zovemo jih galerijske gozdove. Ob suhi se v notranjini s travo in grmičjem porastla s'čepa posuši, tako da je vsa pokrajina izžgana.

Nemci so zgradili v Togu železnico, ki vodi v notranjost. Po tej železnici sem se peljal do Atakpame, kjer se je začelo moje tistiše. Nemci so zgradili celo ceste, ki so seveda ostale vse brez ramp ob železniških prehodih, kajti vlak je vozil le dvakrat na teden. Tu so postavili nekaj uravnih in poslovnih poslopij, dočim so domačini še naprej stanovali v svojih nizkih kočah z eno samo luknjo, ki je služila za vhod. Kulturno stoji domačini še zelo nizko. V splošnem ne obiskujejo šol in govore le narečje plemena. Izmed plemen, ki bivajo v tem ozemlju, je še najbolj razvito in zdravo plemo Ewe. Oblačijo se bolj malo, večina s cenenimi evropskimi preteklinami tkanimi. Zanimivo je njih rodniško življenje. Širši prodajajo čerke, ko so dvanajst do trinajst let stare. Mož, ki jo kupi, razpolaga z njo kot s sužnjo. Če ga ne uboga, jo lahko spodi ali pa proda naprej drugemu. Cena take deklice znaša približno največ okrog 2000 Din. Plačujejo jih pa z živili ali pa domačimi živalmi, denarja itak nimajo. Uničevali pa se le redkokdaj, kopljejo se pa le ženske. Lase si navadno zvežejo v šopke, ki jim širijo z glave. Moški seveda kot gospodarji vedno lenarijo. Vse delo pa opravljajo žene. Drugo plemo, ki prebiva bolj na zapadu, so Akposi. To plemo je slabše razvito. So majhne postave in večinoma belelni. Vsa njih obleka je košček umazanega blaga, ki si ga privežejo okoli ledij. So naravnost prikljavi in močno degenerirani. Tudi bolj majhni, a bolj trdni so zamorci iz plemena Čaučou. Žive bolj v kribovitih krajih, so še roparji in jemljejo pri sosednih plemenih s silo hrano, domače živali pa tudi dekleta. Pri teh je življenje še bolj skromno. To dokazuje že cena žene, ki jih plačujejo po 200 do 600 Din. Ljudožrci Ašanti pa so bivali že v zapadni angleški koloniji, vendar niso napadali belcev, ker so Angleži celo vsakega asuntjenca ali pomagčaja obesili.

Preživljajo se vsa plemena s tanci, ki jih rudi zemlja kar sama od sebe. Nekaj jim donša lov. Jedo celo kače, ki jih love z roko. Meso zelene drevesne kače, ki je zelo strupena, je precej okusno in spominja na polenovko. Kači održejo glavo, jo nataknejo na dolgo palico in spečejo na ognju. Nato olupijo kožo, kačo osolijo in popoprjo ter pojedjo pečenko. Tudi predavatelj sam je pokusil delikateso. Termite, mravljam podobne živali, pa stiskajo in pridobivajo iz njih olje, ki ga uporabljajo za omake. Sploh jedo za evropske pojme nemogoče stvari. Celo sveže si privoščijo, če jih dobe seveda. Pri delu so nerodni in ne poznajo orodja.

Posebno zanimivo je plemo Hausov, ki ne bivajo stalno v teh pokrajinah, ampak v bližini osrednjega jezera Čad, kjer se bavijo z izkankom in izdelovanjem najrazličnejših uvožitih izdelkov, ki jih potem pestro okrasijo in prodajajo po vsej zapadni Afriki. V tujni so to, kar pri nas židje, trgovci in mesarji. Naselijo se le, če jim kupčija gre. So prebrisani in kaj radi goljufajo.

Posebne skrbi in največ dela daje zamorcem iskanje vode. Ob deževnem času pride zamorka hitro do vode. Posodo postavi na dež, naliv jo napolni. Ko pa nastopi suha doba, pa se napotijo v skupinah čisto zelo daleč ter na določenih mestih kopljejo pesek in končno pridejo do kalne talne vode. Glavna hrana jim je koruza in jams. Koruza meljejo med kameni. Iz nje delajo tudi opojno pijačo. Jams pa je krompirju podobna rastlina. Jedo seveda vsi skupaj iz ene posode, ki navadno služi kot posoda za perilo in ob svečanih priložnostih za umivalnik. Vino pridobivajo iz oljnatih palm. Zganje pa dovajajo iz Evrope, kjer ga zlasti v Angliji izdelujejo iz krompirja. Meso prodajajo večinoma Hausi, domačinke pa ga kupujejo najraje takega, če ležejo iz njega črvčki. Ostanke mesa, ki jih mesarji ne prodajo, pa spečejo na podoben način kot čevapčice.

Njih življenje poteka v kočah, ki so ograjene, tako da imajo dvorišče. V sredi dvorišča je tudi ognjišče. V koči pa so slamnjače, na katerih spe. Postelj in podobnega luksusa ne poznajo. Če jih zebe, se stisnejo tesno skupaj. Prav tako ne poznajo druge oprave, kot mize, omar in stolov. V medsebojnem obveščanju imajo skoraj nam nasprotno navado. Ne odkrivajo se in si ne podajajo rok, nikdar se ne objemajo in tudi poljuba ne poznajo. Če že pozdravi črnce belca, se mu malo pokloni in z rokami zaploska, ali pozdravi tako, da dvigne roko k glavi kot vojak. Čr črnce z glavo pomiga, je hotel zanikati. Če pa zmigne, pa pritrudi. Seveda ti običaji niso povsod enaki. Zamorci so pogani. Svoje malike vdolajo v ilovnate kupe. Včasih jim darujejo kokoši ali golobe. Navadno se zatekajo k malikom, kadar prosijo za vodo. Zdravijo se sami med seboj in ne zaupajo Evropejcem. Sicer pa imajo lastna domača zdravila, ki jih ne izdajo.

Izmed šeg, ki so med zamorci najbolj razširjene, je treba omeniti njih plese. Češjejo pogumezniki ali v skupinah. Gledalec pa češjejo v krogu in jih spremlja s ploskanjem. Takt pa bje več bobnarjev. Pri plesu se zamorci ne vrte okrog samega sebe, pač pa hite tako močno, da se čisto po kratkem času zgrudijo popolnoma zmučeni. Zanimivo je, da plešejo moški in ženske popolnoma ločeno. Plesov s puško ne poznajo.

V tem ozemlju je snemal raziskovalec Hans Schomburgk film, pri katerem je predavatelj sam sodeloval. Z domačini so imeli izredne težave, ker so se povečini vsi bali kinoaparata.

Nad vse zanimivo pa je to, da je prav tu že leta 1910. poskušal Ljubljaneč g. baron Codelli brezžično telegrafijo in skušal doseči zvezo z brezžično telegrafsko postajo Nauen pri Berlinu. Tedanje aparature so bile še seveda zelo nedostopne. Prvo anteno si je g. baron obesil na balon, tega pa privezal na svojo lopo z ostalimi aparaturnami za oddajanje. Pozneje so zgradili tri velike železne stebre visoke po 75 metrov in v razdaljah po 300 metrov. Na vrhu pa so pritrdili anteno. Zadržala leta pred svetovno vojno so postajo povečali in jo tudi modernije opremlili. Na novo so postavili šest železnih stebrov, visokih po 120 m. Sestavne dele so dobili iz Nemčije. V sredi pa je stala slamnata koča, v kateri so bile nameščene potrebne aparature. Postaja je stala v kraju Kamina. Razdalja do postaje Nauen v Nemčiji je znašala okoli 5700 km. Sprejemanje Morsejevih znakov je zlasti oviralo podnebje z obilnimi atmosferskimi motnjami. V eni sami sekundi so mogli tedaj registrirati do 100 bliskov, ki so se vsi žuli kot močno šumenje in prasketanje. Sprejemanje je bilo podnevi nemogoče, tako da je bila radio telegrafija tedaj mogoča le ponoči. Leta 1914. je bila postaja že tako urejena, da jo je prevzela nemška vlada. Nato je izbruhnila svetovna vojna in ker so vkorakali v kolonijo Angleži, so postajo porušili. Za turbogenerator, ki je oskrboval postajo z električnim tokom, je bilo treba vode, ki si jo je bilo treba zagotoviti zlasti za časa suše. V bližnjem potoku so zgradili tri velike jezove in ob vsakem jezju pa velik rezervoar vode. Vsa ta dela je vodil kot vodja ekspedicije baron Codelli.

Zivljenje za Evropejca v teh krajih ni prijetno. Ves čas preže nanj zadržne bolezni kot tropska griza in rumena mrzlica. Strašna nadlega so moskiti, ki jih ni mogoče pregnati. Edina rešitev pred njimi je mreža, ki mora pokriti vso posteljo. Če pa dela človek zvečer za mizo, pa mora biti zopet miza in vse okrog zagrnjeno z velikansko zaščitno mrežo. Golazni, kakor škorpionov in podobnega, je dosti. Kače, ki ljubijo toploto, so kaj rade gost v hiši in celo v posteljo prilezejo. Posebno paznjo je treba posvetiti ognju. Malenkostni ogorek cigarete lahko povzroči požar, zakaj vse stavbe so lešene in od suše popolnoma presušene. Edina zabava v tem odleženem kotu zemlje so lovi na živali. Tu pride človeku pred puško lev, leopard, divja mačka, bivol, razne antilope, divji prašič, povodnji konj, krokodil in kajman. Seveda ne manjka orjaških in drugih strupenih kač. Slonov v tem delu Afrike ni. Lov je mogoč le v dobah suše, zakaj ob deževju zraste tako velikanska trava, da je skoraj nemogoče priti naprej, nevarne postanejo kače, moskiti pa neznosni. Zamorci sami so jako dobri strelci, vendar imajo slabe in zastarele puške. Lev kakor tudi leopard nista tako nevarna, kakor bi človek mislil, in v splošnem bežita pred človekom. Edino ranjena napadata. Nad vse zanimiv je lov na povodne konje, ki stoji v globoki vodi in moče le nosnice iz vode. Če ustrelj človek konja, se ta potopi na dno, tako da ga ni mogoče naiti. Šele po par urah ga dvigne voda na površje, nakaar ga je mogoče odreti. Je to ogromna žival, ki tehta dobro tretjino velikega indijskega slona. Posebna zanimivost so kameleoni, katerih je predavatelj tudi več ujel. Kapanje, ki bi sicer nudilo mnogo zabave, je zahtevalo vedno večjih predpriprav in izredne paznje. V rekah so namreč kače in krokodili. Deloma je to razlog, da se zamorci tako boje vode. Kadarkoli se je šel predavatelj kopal, je razstrelil ob vodi dinamično patrono, ki je daleč naokoli ubila v vodi vse živalstvo, tako da se je mogel kopati brez skrbi. Kljub neverjetnim težavam in nevarnostim, ki mu jih je nudilo življenje v Togu, je predavatelj srečno preстал svoje bivanje v črni deželi in prinesel s seboj najlepših spominov, s kakršnimi se more ponasati prav malo Slovencev. Iz svoje bogate popotne torbe nam je dal izredno lep in zanimiv večer, tako da se mu priporočamo še za prihodnjo. Slovenskemu planinskemu društvu čestitamo, da si je znalo pridobiti tako odličnega predavatelja.

palmira

milo osvežuje
kožo.

Kongres poljsko-jugoslovanskih lig

Krakov, 4. maja 1931.

(4) Po zaključku glavnega delovnega programa v Varšavi je večina udeležencev kongresa dne 1. maja zvečer obiskala največjo božjo pol poljskega naroda na Jasni gori v Čenstohovi. Bil je hladen večer, ozračje pa čisto, tako da je pogled s pota, ki vodi po nekdanjih trdnjaviških okoliših okrog samostana, z daljnim razgledom v pokrajino prepričevalno pokazal, kako velikega strateškega pomena je Jasna gora, ob katere utrdbah se je koncem 17. stol. zlomila švedska premoč. Ogledali smo si cerkev in zakladnico, predvsem pa gotoko kapelo z milostno čenstohovski Marijo. Velik vtis je na nas napravila procesija navdostih romarjev, ki se je v največji gneči, vladajoči cel dan v kapelici, kot reka sklenjena v eno samo voljo vrgla pred Marijo na tla. Drugi nepozabni trenutki je bil oni, ko je ob zvokih fanfar dragocena srebrna reliefa podoba zakrila za dobo noči milostno sliko. Brez posebne priprave se je iz jugoslovanskih grl oglašila naenkrat slovenska »Marija, ki Tebi uboge reve...«

Ob 10. uri smo dospeli v Krakov, kjer je bil na kolodvoru slovesen sprejem. Svoje rojake je še posebej prisrčno pozdravljval profesor slovenske umetnostne zgodovine na krakovski univerzi Voje-slav Mole.

2. maja je bila ob pol 10. uri slovesna služba božja v katedrali na Wawelu. Po maši je v prisrčnih patriotično navdahnjenih besedah pozdrvil škof Rospič, ki mu je s kratkim napovedom odgovoril F. S. Finžgar. Povdarjal je veliko važnost poljskih verskih in narodnih relikvij, ki jih hrani vavelska katedrala in posebno podčrtal globoki etični smisel življenja sv. škola Stanislava, čegar ostanki počivajo v srebrni krsti pod baldahinskim altarnjak te cerkve. Njegovo mučeništvo nas opominja k vstranosti v borbi proti zlu in krivici, ki se jima pod nobenimi razmerami ne smemo ukloniti.

Ob 1. uri je bila avli univerze slovesna zaključna seja kongresa. Njen pomen je v izbranih besedah podčrtal duša kongresa dr. V. Kneblowski. Od Jugoslovancev pa je načelnik centralnega Pres-biroja dr. Radovanović proslavljaj veliki kulturni

pomen krakovske univerze za vse Slovanstvo. Tehtno misel je povdaril v svojem poljskem in slovenskem govoru prof. V. Mole, ki je na akademskih tleh, kjer je torišče brezobzirnega kritičnega raziskovanja, poudaril, da je jugoslovansko poljsko prijateljstvo potrebuje razen entuzijazma, ki ga je kongres nesporno dokazal, predvsem tudi kritičnega razmerja drug do drugega in do medsebojnih problemov.

Važno novo noto je v ta kongres, ki se je doslej pričel samo s sedanostjo in se skoro skrupulozno izogibal vsakemu pogledu v preteklost poljskega slovanofilstva, prinesel vpok prof. vilensk univerze znani urednik važnega predvojnega Šviata Slowianskega Feliks Koneczny s svojim referatom o zgodovini poljsko-jugoslovanskih stikov. Povdaril je delovanje predvojnega Slovenskega kluba v Krakovu, ki je s svojimi zvezami s Slovenci rodil Društvo prijateljev poljskega naroda v Ljubljani in kot odgovor na to društvo sam ustanovil Društvo prijateljev Slovencev, ki se je kmalu preimenovalo v Društvo prijateljev Jugoslovancev sploh. Podčrtal je vodilne ideje delovanja Šviata Slowianskega, ki je motril slovenska vprašanja s poljskega stališča in pričakoval, da si tudi drugi Slovani ustvarijo taka glasila. Povdarjal je dalje, da za bodočnost slovenske misli ni važno če govorimo o tem, kar nam je skupnega in nas veže, ampak je treba odkrito razpravljati posebno o tem, kar nas loči in razdrzuje, da se take zapreke čim prej odstranijo. Misel utopiističnega enotnega Slovanstva bodočnosti odločno odklanja in smatra, da je treba računati predvsem z danimi dejstvi in graditi od njih.

V dvorani mestne hiše se je ljubljanski podžupan E. Jarc v imenu delegacije zahvalil mestu Krakovu za udeležbo Slovenske delegacije pri paradi v proslavo praznika konstitucije 3. maja je bil program do konca izčrpan ter so se delegati danes razšli.

Včerašnji dan, tretji maj, je bil posvečen dvema največjima praznikom poljske nacionalne in verske misli, prazniku konstitucije 3. maja 1791 in prazniku Kraljice poljske krone, ki ga je papež lansko leto ustanovil.

V spanju ustrelil svojo ženo

Sam ne ve, kako se je zgodilo

Skopljje, 5. maja.

V vasi Krušici se je zgodil žalosten dogodek. Kmet Trajko Petrovič je okrog polnoči nenadoma skočil s postelje, pograbil puško in ustrelil svojo ženo Ljubico. Dogodek je povzročil po vsej okoliščini veliko vznemirjenje, tembolj, ker se je izvršil pod tako skrivnostnimi okoliščinami. Petrovič je še le pred tremi meseci poročil in je imel svojo 20 letno ženo Ljubico silno rad. V teku njunega kratkega zakona ni bilo med njima niti najmanjšega prepira.

Usodnega večera sta šla mlada zakonca precej zgodaj spat. Ker je bila nedelja, je Trajko spil nekaj žganja in bil radi tega nekoliko vinjen. Od ostalih ljudi, ki prebivajo v isti hiši, ni nihče niti najmanj stlutil strašnega dogodka, ki se je pripetil nekaj ur pozneje. Okrog ene ponoči pa je Trajko nenadoma skočil s postelje, pograbil svojo puško, ki je visela na steni in ustrelil na svojo ženo, ki je spala poleg njega. Ker je bila krogla dum,

je mlada žena takoj izdihnila. Vse to se je zgodilo tako hitro, da se niti sam Trajko ni zavedel, kaj je storil. Šele potem, ko je videl pred seboj mrtvo ženo, se je zgrozil in zbežal. Strel je prebudil druge ljudi, ki so prihiteli v sobo. Ugle-dali so tudi bežečega Trajka in ga pridržali. Na vsa vprašanja, zakaj je storil to strašno dejanje, ni Trajko ničesar odgovoril, marveč se samo bujil v svojo mrtvo ženo. Kmalu nato je prišlo vaško orožništvo in ga aretiralo.

Ker je bil zločin izvršen pod tako nenavadnimi okoliščinami, mislijo njegovi sorodniki takole: Trajko je imel gotov spor z nekimi kmeti iz sosednje vasi. Usodne noči se mu je bržčas sanjalo, da so ga njegovi sovražniki napadli. V snu je skočil pokone in podzvestno zgrabil puško ter ustrelil prvo živo bitje, ki ga je zagledal — svojo ženo. — Ko pa so ga danes pri sodišču zasliševali, je ves objezan in obupan dejal, da se silno kesa te nesreče in da je svoje dejanje izvršil bržčas v pisanosti.

Vesti z Goriškega

Ajdovščina, maja.

Aretacije v Črniču.

V Črniču pri Gorici so te dni zaprli okoli 10 domačih fantov. Obdolženi so, da so obesili na neko drevo v vasi slovensko zastavo. Trobojnice so opazili na drevesu orožniki, ki so se pripeljali iz Gorice z avtomobilom na izvid. To je bilo okoli 10 predpoldne. Značilno je, da niso prej domači orožniki zapazili zastave. Nekdo jo je torej moral obesiti na drevo tik pred prihodom orožniškega voda iz Gorice. V danih razmerah bi se gotovo noben Slovenec ne upal ob belem dnevu z zastavo zlesti na drevo, ker bi ga orožniki ali njihovi zaupniki gotovo opazili. Ljudstvo je mnenja, da so zastavo podtekli fašisti, da bi se potem lahko znesli nad Slovence.

»Živela Jugoslavija!« Iz goriških zaporov so bili izpuščeni vsi Ajdovci, ki so bili obdolženi, da so na hišne zidove v Ajdovščini naslikali vzklike kakor: »Proč z Italijo! Živela Jugoslavija!« Vsa javnost ve, da so to storili fašisti sami, da bi se maščevali nad Slovenci, ki niso hoteli podpisati izjave proti okrožnici jugoslovanskih škofov glede preganjanja slovenske narodne manjšine v Italiji. Aretiranci so zdaj na svobodi, toda kdo jih bo odškodoval za njihove trpljenje in za škodo, ki ga je utrpelo njihovo gospodarstvo?

Obsodba. Nekdanji župan v Komnu g. Zigon je bil nedavno obsjen na dva meseca zapor. Vzrok obsodbe še ni povsem znan. Vsekakor ima obsodba politično ozadje.

Slovenci v Zagrebu

Zagreb, 5. maja.

Zagrebski rojaki so se na prvo majniško nedeljo dne 3. maja 1931 zopet zbrali na gričku sv. Roka ob devetih. Cerkev je bila polna. Peveri so svojo vlogo dobro izvršili. Duhovnik preč. g. dr. P. je v lepi domači besedi naglasil ljubezen do bližnjega in završil: Quidquid agis, prudenter agas et respice finem! V cerkvi smo videli tudi nekoliko Hrvatov, ki so bili vsi navdušeni za slovenske molitve in petje v cerkvi in naglašali, da je ta gesta zagrebskih Slovencev nadvse hvalevredna.

Popoldne je bila cerkva prenapolnjena. Kdor je malo zamudil, je moral ostati zunaj. Vsa cerkev je bila litanije in navdušenje za petje je bilo toliko, da so se dekleta zbrale še pred cerkvijo in pele domače pesmi... Dan je bil lep in topel, v dušah naših rojakov se je pa prebudila mladost in ljubezen do svojega praga, do veselja in poštenja, do domovine, ki je njim vcepila srčno kulturo.

Spovednica je popravljena in v bodoče bo duhovnik spovedoval v soboto po šestih, pred mašo in med mašo obhajilo. Mnogi so pa zapazili, da ni v cerkvi tabernakelja in da nekaj manjka. Preskrbljeno je, da bo z dovoljenjem zagrebskega ordinarijata prišel tudi ta važen in sveti premet v najkrajšem času v našo cerkvico.

Prihodnji bom pa pokazal sliko naše cerkvice s kratko njeno zgodovino, do tedaj pa prihajajte v njo in bodite veseli, da smo tudi med brati Hrvati in Srbi čisto domači.

Okraden, ko je spal v travi

Kranj, 6. maja 1931.

Posestnik Fende Janez iz Primskovega se je v tork popoldne mudil po opravkih v mestu. Pri sebi je imel večjo vsoto denarja, katerega je dobil za prodano njivo. V mestu sta se mu kar na lepem pridružila dva nepovabljenca neznanca, od katerih eden nosi obvezan nos. Ko sta videla pri plačevanju, da ima Fende denar, ga kar nista hotela izpustiti iz rok. Pregovorila sta ga, da so najeli avtomobil in se odpeljali v Struževu. Tam so nekaj pili, nakaar so se vračali skozi stari drevored nazaj v Kranj. Na njun prigovor so se vsi trije vlegli na travo pod lipo in tam zaspali. Ko se je Fende prebudil, neznanec že ni bilo v njegovi družbi, pač pa je poleg sebe opazil svojo listino, iz katere sta mu prijazna neznanca ukradla 2000 Din. Fende je odhitel v Struževu in spraševal po osebi z obvezanim nosom. Tam ga niso videli, zato se je vrnil v Kranj in pred hotelom »Dara postać« na cesti zasail obvezanega neznanca. Takoj ga je pogumno prijel in zahteval denar nazaj. Fendetu na pomoč je prišlo v bližini se nahajajoči Košnik Peter iz Primskovega. Neznanece je vrnil samo 1000 Din, zato sta ga Fende in Košnik hotela odpeljati na orožniško staničo. Pri tem ji prišlo v obema na pomoč orožniški naredniki, kateremu se je neznanece z vsi silo uprl in ni hotel nikamor. Morali so ga nesti na policijsko stanično. Malo pozneje so zajeli in zgrabili še drugega neznanca. Oba so danes dopoldne orožniki zaslitali in odpeljali v sodne zapore.

7 volov poginilo v enem vagonu

Rakek, 6. maja.

Skozi postajo Rakek gre vsak dan mnogo vagonov živine v Italijo in neredko se zgodi, da dobi živinski napajalci v vagonih živinčev, ki je iz enega ali drugega vzroka poginilo med prevozom. To pa največkrat radi tega, ker je mnogo živinskih trgovcev, ki živino kar natrpajo v vagonu in jo odpošljejo na dolgo pot brez varstva.

Tako so včeraj našli v nekem vagonu dva vola, ki sta poginila. Davi pa v enem samem vagonu kar sedem volov, ki so se zadušili radi pomanjkanja zraka. Eno samo odprto okence je dovažalo zrak za 12 volov. Sedem jih je po odredbi živinozdravnika vzel konjač, 5 so jih pa rešili, dasi so bili tudi že pri kraju. Živina je last veletrgovca z živino iz Zagreba, ki ima vsekakor večjo škodo, kakor če bi za par sto dinarjev najel spremljevalca, ki bi pazil na živino.

Torej ted sedem volov je vzel konjač — poklicali so ga pa še k nekemu drugemu vagonu, kjer je poginil en voliček. V treh dneh je tako pokopala 10 živinčev — koliko ga trpi pri prevozu živina, je pa še posebno vprašanje.

Kranjska gora

Regulacijski načrt zopet ni bil sprejet. Ljudje se upirajo, ker bi slo preveč zemljišča v nič. Zato je banska uprava odredila, da se v Kranjski gori brez njenega dovoljenja ne sme ničesar ne zidati ne dozidavati in ne prezidavati.

Novi hotel družbe Union, tako pravijo, se bo začel vsekakor to leto zidati. Z njim v zvezi se bo potegnile električni daljnovod iz Završnice od Dobje naprej po vsej dolini do Rateč. Vse to bo v veliko korist tukajšnjega letovišča in ljudstva sploh. Upamo namreč, da se bo vodstvo hotela v prvi vrsti pri oddaji služb in dela oziralo na domačine.

Nov vodovod mora tudi biti zgrajen to leto. Ljudje so se sporazumeli. Prišlo je navskriž zaradi napajališč. Zdjaj bodo napajališča ostala, samo z glavne ulice se bodo postavila v ozadje. Vse kaže, da letos pri nas ne bo brezposelnosti.

Več velikih reklamnih tabel je postavila na raznih vidnejših krajih letovišča Aloma Company Ljubljana.

Naši zadružniki zborujejo

Velika skupščina Zadružne zveze v Ljubljani — Delo zadružništva v gospodarski krizi

Ljubljana, 6. maja 1931.

Danes dopoldne se je vršil občni zbor Zadružne zveze v Ljubljani. Občnemu zboru je prisostvovala izredno veliko število delegatov, ki so z zanimanjem sledili izvajanjem govornikov o aktualnih problemih slovenskega zadružništva in sploh o vprašanjih, ki zanimajo vse naše gospodarstvo. Posebno zanimanje je vzbudil govor načelnika dr. Antona Korošca, ki se je dotaknil vseh aktualnih vprašanj, posebno pa razvoja zadružništva v zadnjih letih. Občni zbor je pokazal, da se vsi zadružniki zavedajo sedanjih težkih časov in da blizko čutijo gospodarsko krizo, ki jo danes preživljamo. Zadružništvo pripada najvažnejša naloga pri omiljenju sedanje gospodarske krize.

Pozdrav dr. Korošca

Uvodoma je načelnik dr. Anton Korošec ugotovil, da je bil občni zbor pravilno

Delo Zadružne zveze

Poročilo ravnatelja Gabrovška

Socialno delo Zadružne zveze

Oh, stiri-letnici najvažnejše izmed socialnih okoliščin Leona XIII., okoliščine Rimu novinarji smo se zbirali na 31. občni zbor Zadružne zveze. Morda je prav, da ob tej priliki poudarimo važno socialno delo, ki ga vsi zadružniki, jasno je, da je vsaka socialna reforma mogoča le, če izvršimo poprejš reformo človeka, če v njem vzgojimo globoko zavest, da ni ustvarjen samo za sebe, ampak tudi za druge, da veže ljudi božjo zapoved ljubezni do bližnjega. In zadružništvo, ki goji misel skupnosti, ki poudarja potrebo medsebojne pomoči in navaja svoje člane na solidarno delo v skupini, kateri pripadajo, izvršuje veliko vzgojno delo za to reformo človeka. Vsak član vsake naše zadruge mora v sebi zatirati pretirano sebičnost in se prilagoditi kotistim družbi, v kateri sočeluje. Vemo, da na enkrat ne predelamo človeka in da se lahko ne da iztrgati tradiciji, ki jo je usvaril tudi v našem ljudstvu gospodarski liberalizem, vendar neprestano obdelavanje te rodit uspehe in pretvarja — četudi počasi — ljudi v boljše člane človeške družbe.

V zavesti torej, da vsimo z zadružništvom veliko socialno delo, se zbiramo na naših občnih zborih. Ko pregledujemo izvršeno delo, ko vidimo uspehe in neuspehe, ko vidimo posrečene načrte in zavrnjeno delo, le preluko zaide mo na pol vsakdanjosti in celo malenkosti. Skrb za izkorenitvijo, zadruge, potrebe posameznih članov naše skupine le pretirano privedejo spet na vrh sebičnosti, proti kateri se prav zadružništvo vedno bori. Zato je potrebna misel, da vsimo veliko delo za sedanjost in bodočnost na občnih zborih posebno poudariti in to zavest v vsem članstvu poglobiti.

Naj ni bo dovoljeno poudariti, da je vsaka zadruza kot družina, kjer veže dolžnost in ljubezen posameznih članov v eno celoto. Noben član ne sme pozabiti, da mora tej celoti tudi dati, ne pa od nje pričakovati samo koristi. To osnovno misel zadružništva moramo neprestano poudarjati. V zadnjem času se je večkrat govorilo o naših blagovinih zadrukah. Kjerkoli niso uspeli, je manjkalo te zavesti, da je treba za bodoče uspehe najprej nekaj žrtvovati. In kar velja pri posameznih zadrukah, to velja tudi v razmerju posameznih zadruge do Zadružne zveze. Prav je, da članice zahtevajo od Zadružne zveze, kar jim gre, ne smejo pa pozabiti tudi centrali dati tega, kar ji gre.

Delo Zadružne zveze in gospodarska kriza. Zunanji razvoj Zadružne zveze je bil v preteklem letu prav tako živahen kot v prejšnjih letih. Število članice je znatno naraslo. Od 578 članice koncem leta 1929 smo narasli ob koncu leta 1930 na 611. Kako se je razširilo uradno delo zveze, priča denarni promet, ki je zrastle od preteklega leta za 200 milijonov dinarjev.

Manj razveseljuje je gospodarska slika preteklega leta, če primerjamo stanje naložb in kreditov. Naložbe so v preteklem letu narasle od 180 milj. na 199 milj. Din. torej le za 10,69%, datum so narasle prejšnje leto za 24,12. Ta številka govori, kako silno je našo kmetijsko gospodarstvo zadela splošna gospodarska kriza. V drugi polovici l. 1930 so se namreč začeli dvigati vlog pri naših kreditnih zadrukah in te so morale dvigati pri nas. To dviganje se je nadaljevalo do novega leta in traja še danes. Razvojna črta vsakoletnega dviganja in nalaganja je v preteklem letu popolnoma izpremenjena.

Naš kmetijski človek danes kljub temu, da se do skrajnosti omejuje, nima sredstev, da bi vzdržal svoj običajni življenjski standard.

Siromaštvo se ne kaže samo v tem, da si ne more kupiti običajnih potrebščin, ampak tudi v tem, da mora dostikrat iskati kreditov, da plača davke. Bodočnost našega kmeta je temna. Prav nič ne moremo danes soditi, kdaj bi se to propadanje moglo ustaviti. Na drugi strani pa so se dvigali krediti. Od 57,5 milj. dinarjev so se dvignili na 74,9 milj. V tej luči se toliko bolj vidi nepravilno postopanje onih zadruge, ki nalagajo brez vsake resne potrebe svoj denar kjerkoli drugod in ne pri svoji centrali. Ni pametnega vzroka, ki bi mogel tako postopanje opravičiti, če dotične zadruge čutijo kaj odgovornosti napram celoti. Razumeti se da nediscipliniranost v prvi povojni dobi, ko je bilo res mnogo razvnanega, danes pa, ko bi morali čutiti vsi potrebo močne discipline

discipline

v zadružnih vrstah, se to ne da več opravičevati. Kratkovidna politika hitrega pa nesigurnega dobička, se sama obsoja. Sebičnost posameznih zadruge kaže le to, da v takih zadrukah manjka pravega zadružnega duha. Gospodarski zastoj, v katerem živimo, pa prinaša s seboj še eno posledico, katere se ne bomo mogli izogniti, t. j. znižanje obrestne mere. Naše kreditne zadruge se morajo pripraviti na to, da znižajo obrestno mero za vloge, zlasti za tzv. voz. vloge. Treba je dalje računati s tem, da se bodo morale zadruge zadovoljiti s čim manjšim dobičkom in omejiti svojo re-

sklepan in da je navzoče potrebno število delegatov. Nato je imenoval za zapisničarja tajnika g. Antona Kralja, za overovatelja zapisnika pa dr. Valencija in ravnatelja Kocmurja. Nato je pozdravil zastopnika kmetijskega ministrstva in banske uprave, načelnika Josipa Zidaniška. Glavno skupščino so pozdravile skoro vse zveze zadrug v tuzemstvu in češke zadružne zveze. Posebej je pozdravil ravnatelja Zadružne zveze v Zagrebu g. V. Gortana. Občni zbor je pooblastil predsednika, da pošlje Nj. V. kralju kot visokemu zaščitniku zadružništva izrazno udanost, nadljo, da se pošljejo pozdravi predsedniku kraljevske vlade in kmetijskemu ministru. G. načelnik je nato podal obširno poročilo o gospodarskih razmerah in zadružništvu. Njegov govor prinašamo na drugem mestu.

Za njim je podal poročilo načelnstva načelnstva ravnatelj g. Franc Gabrovšek. Iz njegovega poročila posnemamo sledeče:

žijo tako, da shajajo s prav majhno diferenco med pasivno in aktivno obrestno mero.

Gospodarska kriza, v kateri živimo, pa je na drugi strani nekaj pogon za novo zadružno delo. Naš kmet danes bolj živo čuti kakor kadarkoli sicer, da si bo mogel ohraniti svoje skromno življenje le s skupno pomočjo. Zato je pr. leto iznova poživilo mnoge blagovne zadruge. Izvorna zadruza jugoslovanskih vin v Mariboru si je posebej stavila nalogo izvažati kmetijske pridelke, isto nalogo si stavi Sadržarska zadruza in za tema dvema iščejo tudi druge novih poti za izvoz. Tudi nabavne in prodajne zadruge čutijo nujno potrebo, da z discipliniranimi člani držijo čim nižje cene vsakdanjih potrebščin. Tako bo ta doba imela za posledico, da bo marsikje v ljudeh hitreje zrastle zavesti, da se neprilike morajo reševati le z združeniimi močmi. Zato pa je tako nemiselna in neokusna tu pa tam znova navetiti boj proti konsumu. Zdi se, kakor da bi se nekateri ljudje ne mogli iz zgodovine zadnjih trideset let prav ničesar naučiti. Pretirana sebičnost ne more biti nikomur v čast in je v časih, ko je treba veliko snila za sožitje vseh stanov, v veliko škodo cele družbe. Je pa seveda tudi tak malenkosten boj zadruham opomnil, kako morajo vedno štiti na straži in strogo se držati svojih pravil.

Propaganda zadružništva

Zadružna zveza se živo zaveda, da ni dovolj samo zunanji razvoj njenih zadrug, ampak da je treba vztrajno vzgajati člane za to, da so res dobri člani svojih zadrug. Zato je propagandno delo vršila tudi v preteklem letu podobno kot prejšnja leta. Za člane načelnstva in nadzorstev je izdajala mesečnik Narodni Gospodarski. Vse, kar potrebujejo splošni člani načelnstva in nadzorstva za poslovanje, najdejo v tem listu. Novim zadruham in novim voditeljem zadrug pa danes manjka priročnika, ki bi povzel vse, kar je potreba znati za vodstvo zadruge. Sedaj bo izdala, — upamo v kraikem — brez odzira na novi zakon tak priročnik, ker je potreba vsak dan nujnejša. Naj omenimo dalje, da je bilo v preteklem letu 98 zadružnih predavanj prireditelj od Zadružne zveze. V tem niso všteti razni občni zbori s predavanji ali ustanovitve zadrug. Dalje moramo omeniti 5 večdnevni tečajev za člane načelnstva in nadzorstev. Zadružna šola se je preteklo leto vršila kot druga leta. Udeleževalo se je poka 38 gojencev. Ta šola je namenjena predvsem bodočim voditeljem naših zadrug, tajnikom, članom načelnstva in nadzorstev. Nima namena, da bi ustvarila pisarje, ki se hočejo odtegniti kmetiskemu delu, ampak ima namen izobraziti tiste, ki ostanejo na kmetijski zemlji. Naj bi vse zadruge ta namen Zadružne zveze v polni meri upoštevale pri izbiri ohih, ki jih pošljejo v šolo. Mnogo dela je dala letos statistika. Izdali smo jo izpopolnjeno in upamo, da je tako dovolj jasna slika vsega dela našega zadružništva. Zadruge prosimo, naj bi to delo upoštevale in za naprej pravočasno posilale vse potrebne podatke.

Na tem mestu naj tudi omenim, da je časopisje vedno s skupstvinami spremljalo zadružno gibanje in da so listi tudi iz lastne iniciative marsikaj napisali o zadružništvu.

Revizijsko delo.

ki ga mora Zadružna zveza vršiti, je vedno obširnejše. Število izvršenih revizij zraste vsako leto in je doseglo v preteklem letu število 548. Revidiranih zadrug, 43. revizij med temi je bilo izrednih. Nobene zadruge ni bilo v preteklem letu, pri kateri bi revizija zastala preko predpisane dobe. Revizijsko delo ni prijetno delo, kar naravno čuti vsak član načelnstva, da je revidiranje njegovo lastno delo. Vse, kar torej revizor graja, smatra vsak član načelnstva kot svojo napako. Iz tega sledi, da splošno revizije niso priljubljene, še manj pa seveda potem odpravljanje nedostatkov. Zato nastane velikokrat godrnjanje proti revizorjem, ki imajo seveda tudi svoje napake. Toda vse zadruge naj bi se zavedale, da je in ne prijetnost nujna potreba in da je vsaka revizija le v korist zadruge. Revizorji imajo naročeno, da so ne samo pregledovalci računov, ampak tudi svetovalci članom načelnstva v vseh nejasnih vprašanjih. Ne gredo torej okrog, da bi komu škodovali, ampak zato, da bi učili, svetovali in pomagali. Prosimo dalje zadruge, naj bi vselej takoj storile potrebne korake, da se grajani nedostatkii odpravijo. Nikar naj ne čakajo ponovnih opominov, ki so mnogokrat še bolj neprijetni kot revizije same. Poleg revizij je revizijski oddelček napravil na llet mesta 110 računskih oddelčkov in v pisarni sestavljal 91. Vršili so se dalje kratki pregledi poslovanja novih zadrug in sestavljanje so se inventuro. Revizorji so se udeleževali sej načelnstva in občnih zborov ter sodelovali običajno pri prvem uradnem dnevu nove zadruge.

Delo načelnstva

Načelnstvo je imelo v preteklem letu 44 sej. 2. seji pa celotni odbor Zadružne zveze. Vsa tekoča vprašanja zadevajoča naše zadružništvo so se pretresala na teh sejah. Omeniti bi

lobo na tem mestu, da smo se udeležili pri Privilegiranem izvoznem društvu v Belgradu in podpisali za 250.000 Din. delnice. Naj dodamo se to, da smo od nepremičnin prodali zadnje ostanke posestva na Raketu. V preteklem letu je bila končno uresničena na več občnih zborih izrečena želja, naj bi država zamenjala 20% bone. Zadružna zveza je opozorila vse zadruge naj ljudem pomagajo, da te bone v resnici vnovetjo. Posredovala je potem za zadruge cziroma njihove člane, da so te bone po sorazmerni ugodni ceni v resnici spravili v denar. Vprašanje naložb pri poštni hranilnici na Dunaju pa še do danes ni rešeno.

Pisarniško delo se je zelo pomnožilo. 25.500 pism je bilo odposlanih iz Zadružne zveze, t. j. 3.856 več kot preteklo leto. Presjeli smo 16.693 dopisov, t. j. 2.473 več kot preteklo leto. Okrožnice je bilo razposlanih 39, v 7.138 izvodih. Poleg tega je naš oddelček v Mariboru prejel 1.037 in odposlal 1.176 pism in 12 okrožnic.

Porabljam to priliko, da v imenu načelnstva izrečem uradnično priznanje za njegovo delo in za razumevanje ciljev, katerim služi vse naše zadružno delo.

Zadružna zveza se je trudila, da bi z vsem svojim delom ustregla svojim članicam. Smatra se za njihovo voditeljico in učiteljico, toda ne smemo pozabiti, da je odvisna od svojih članic. Mečna bo, če bodo močne njene članice in če bo v njih polno zavesti, da je treba skupnega dela in skupnega nastopa povsod. Čim močnejša bo Zveza, tem več bo mogla storiti za svoje članice in vse zadružništvo. Skrb nas vseh bodi, da se vedno bolj zlijemo v eno celoto, ki bo kot urejena bojna četa sposobna ponesti zadružno misel v zadnjo gorško vas in zmazna prekrasiti slehernega člana našega naroda s svojo miselnostjo skupnega dela in življenja.

Poročilo nadzorstva

Poročilo nadzorstva je podal načelnik g. Ignacij Zapletnik. Iz poročila je razvidno, da vsi vpisi odgovarjajo prilogam in da je bilo poslovanje v redu. Načelnstvo je imelo skupno z nadzorstvom dve seji nadzorstvo pa je pregledalo tudi blagajno, in je našlo v redu. Zato predlaga g. Zapletnik na podlagi teh ugotovitev, da se podeli načelnstvu absolutorij.

Finska hoče biti mokra

Helsingfors, 6. maja. AA. Predsedniku finske republike so izročili zbirko 158.000 podpisov za odpravo prohibicije. Predsednik je dejal, da ne more omalovaževati tako močnega izraza javnega mnenja in da bo to vprašanje resno proučil.

Novo italijansko posojilo

Fašistične finance v slabih vodah

Milan, 6. maja. —ski. Razpis milijardnega notranjega posojila ni presenetil Italijanske javnosti. Druga izhoda iz hude finančne zagate vlada res ni imela na izberu. Dne 15. novembra tega leta zapade okoli štiri milijarde notranjega dolga, ki ga predstavljajo tako zvani desetletni boni. Vprašanje, ali bo fašistična vlada te državne obveznice ob dospelosti res tudi plačala, se vleče že leta po italijanskih borzah in po vsaki razpravi o finančnem proračunu je Mussolini ali vsaj finančni minister slovesno in obenem lakodarnostno izjavil, da bo država svoje obveze izpolnila. Le poročevalce je bil med zadnjo finančno razpravo v rimskem parlamentu bolj zgovoren in je razkril, da bo država plačala obveznice tistim, ki bodo to hoteli. To razkritje je bilo gotovo dogovorjeno z vlado, da se javnost polagoma pripravi na več ali manj neprijetno presenečenje. S tem si je vlada odprla okenca za primer, da njena akcija za dosede velikega zunanjega posojila ne uspe. Bivša finančna ministar De Stefani in De Volpi sta se vrnila iz Amerike in od zapadnih kapitalistov s praznimi rokami. Brodovni sporazum se je izjavil in z njim je šel po vodi tudi up na veliko posojilo, ki naj bi ga Italija prejela kot nagrado za svojo popustljivost. S tem posojilom bi si opomogla italijanska financa in utrdil bi se v svetlu tudi ugled fašistične vladavine; s tem denarjem bi država plačala tudi štirinajstotni notranji dolg, ki zapade novembra. Tako bi italijansko gospodarstvo, ki prav danes trpi na pomanjkanju kapitala, razpolagalo s štirimi milijardami likvidnega denarja, ki je imobiliziran v državnih blagajnah in se uporablja vse prej kakor v produktivne namene. Italijanski gospodarstveniki, med njimi tudi fašistični, so vselej poudarjali potrebo, da država amortizira čimveč notranjega dolga in tako vrne zasebnemu gospodarstvu denar. To nalogo si je fašistična vlada tudi nadela. Njena vojaška politika pa je preprečila udeležitev tega lepega načrta in danes so italijanski notranji dolg še vedno suče okoli 90 milijard.

Razpis novega notranjega posojila pomeni, da ostane vse pri starem. Fašistična finančna politika gre po svoji stari poti naprej in vse kaže, da vodi ta pot navzdol. Država bo plačala zapadli dolg z drugim dolgom, dospele obveznice z novimi. Trgovci, ki stare menice obnavlja, ne stojijo na treh nogah. Tudi lastniki državnih obveznic se ne bodo veliko menjali. Kdor bo hotel, da se mu obveznica izplača, bo moral čakati do 15. novembra; pravi fašist pa tega ne bo storil, temveč bo s starimi plačal nove obveznice. Za to ima čas od 15. do 26. maja, in dobri fašisti, vsaj naznanj, so danes v Italiji vel. To je bilo treba pokazati že ob razpisu liktorskega posojila: l. 1927. Kaj šele danes!

Pogoji novega posojila so izredno dobri, namreč za podpisnika. Ta okolnost odkriva zopet šibko stran fašističnih financ: saj je znano, da šibke banke najboljše obrestujejo. Nove obveznice ohranijo vse prednosti starih. Nesle bodo 5%, kar je spričo rentabilnosti drugih državnih in tudi zasebnih papirjev mnogo, in dospejo po 9 letih, t. j. l. 1940. Skoro desetkrat pa se povišajo premije na izrebane obveznice. Tečaj novega posojila je 95 in podpisniki, ki plača novo obveznico s staro, izplača država 5 lir v denarju.

Letalski rekordi

Capiown, 6. maja. AA. Angleški letalec Glen Kidston, ki je nedavno tega postavil nov rekord poleta iz Londona v južno Afriko (trajal je 6 in pol dni), se je ponesrečil v Natalu. Skušal je preleteti tamniške gorove. Kidston in njegov poslovni tovariš Gladstone sta bila na mestu mrli. Kidston je leta 1929. čudežno ušel smrti pri Caterhamu v Angliji, kjer je ostal kot edini polnik ponesrečenega nemškega letala živ.

München, 6. maja. AA. Letalec Grönhoff je poslal v svojimi letalom brez motorja »Fafuir« nov rekord na razdaljo. Svoje letalo je pripel na motorno letalo, ki ga je dvignilo v primerno višino, nato pa je poletel do Kaadna na Češkem. Proga meri 205 km.

Pariz, 6. maja. AA. Listi poročajo, da je letalec Coupet dosegel višino 7507 m. Letalo je bilo obremenjeno z 2000 kg.

Dvoboj v zraku

Berlin, 6. maja. AA. Propaganda, ki jo sovjetska država že dolgo vrši z radfjem, da agitira med nemškimi delavskimi masami, naj pridejo v Rusijo in si tam poiščejo dela, bo kmalu v svojem škodljivem delovanju paralizirana, ker je nemška vlada sklenila odgovoriti z enakimi ukrepi. Velika postaja v Königs-wusterhausenu priredi namreč vrsto predavanj, ki jim je namen seznaniti nemške delavce z razmerami v Sovjetski Rusiji vobče, posebno pa še s poljeajem nemških delavcev. Nemčija je do tega ukrepa tem bolj priljiljena, ker ji je dobro znano dejstvo, da so delavci, ki so odšli v Rusijo, že po nekaj dneh trpeli veliko pomanjkanje in so bili prisiljeni obrniti se na nemško vlado za podporo.

Debata

Za temi poročili se je razvila živahna debata. V tej debati so se udeleževali številni govorniki in obravnavali predvsem vprašanje obrestne mere. Odgovore na njih vprašanja so jim podali ravnatelja Franc Gabrovšek in dr. Josip ter tajnik Anton Kralj. Udeleževali pa so se v debati sledeči zadružniki: gg. Juršak, Jan, Bogović, Munda, Kocmur, Črnoga, Molan, Koren, Jevnikar, Zadravec, Osolin, Casary, Kozelj, Košir, Stedlovnik, Zore in Bricej.

Kakor smo že omenili, je glavni predmet debate tvorilo vprašanje obrestne mere. Delegati so opozarjali na velike razlike glede obrestne mere in na to, da bo treba obrestno mero tudi pri zadrukah še znižati. Veliko se je govorilo tudi o revizijskem poslovanju. Predvsem priporočajo delegati zvezi, da vsi revizijo čim strožje, da ne bo treba kasneje v službo sanacije priskočiti na pomoč. Kar se tiče obrestne mere v nekaterih krajih, je priporočilo, da se obrestna mera čim bolj izenači. Zlasti je to priporočal delegat iz Prekmurja. Glede revizije blagovnih zadrug je bilo odločeno, da naj po možnosti vrše revizije strokovnjaki. Ugodovljeno pa je bilo, da se za sedaj skuša to urediti. Važna je bila tudi debata o naložbah v Poštni hranilnici. Kakor je poudaril g. dr. Basaj, je tozadevna konvencija glede dunajske poštne hranilnice že podpisana. Za kritje teh obveznosti pa služi: l. večji znesek predvojnih posojil, ki se bo spreminjal s časom v posojila, oziroma obveznice naše države, 2. pa tvorijo kritje terjatve Poštne hranilnice do naših državljanov, katerih likvidacija pa se bo zavlekla gotovo še nekaj časa.

Velika je bila debata tudi o vprašanju posojil. Govorilo se je mnogo o raznih tozadevnih formalnostih, ki so potrebne. Glede posojil članov načelnstva pri zadrukah pa je debata izvenela v tem, da se naj taka posojila čim manj podeljujejo, pa z vsemi potrebnimi kavielami. Govorilo se je tudi o praksi davčnih oblastev, ki zahtevajo računске zaključke v kratkem času po izteku koledarskega leta. Zveza se je tozadevno obrnila že na finančno ravnateljstvo v Ljubljani, da se nedostatki odpravijo.

Zaključek zborovanja

Ker ni bilo več nobenih samostojnih predlogov in ker so zborovalci z odobravanjem sprejeli na znanje tako poročilo načelnstva kakor poročilo o računskem zaključku, je predsednik dr. Anton Korošec zaključil lepo zborovanje s tein-le nagovorom:

Zahvaljujem se vsem zadružnikom, ki so se udeležili zborovanja v tako velikem številu in pozorno poslušali govornike ter sledili debati. Vašim jili, da se udeležite popoldanskega pesvetovanja, in želim, da bi tudi oni prispevali k uspešnemu delu vsega našega zadružništva.

Popoldne se je vršil sestanek delegatov nabavljanih in prodajnih zadrug, kjer so razpravljali o vprašanju boljšega vnovčenja kmetijskih pridelkov pri nas.

Vršila se je tudi seja načelnstva.

Tenis-turnir v Belgradu

Belgrad, 6. maja. AA. Kakor znano bo od 8. do 10. maja v Belgradu velik teniški turnir, ki ga priredi Bob-klub pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije. Turnirju je namen privediti prvenstveno tekmovalce za severni Balkan. Tako tekmovalce za prvenstvo severnega Balkana se bo od zdaj vršilo vsako pomlad. Kot častni člani odbora pridejo vanj poslaniki vseh držav, katerih igrači se turnirja udeležijo. Na turnirju bodo sodelovali Českoslovaška, Nemčija, Poljska, Madžarska, Romunija, Francija in Avstrija. Českoslovaško zastopajo gg. Blamereva in gg. Maršalek in Fričih, Romunijo gg. Karakostea, gg. Slozerjeva in gg. Boteza in Kantakuzene. Za Nemčijo bodo igrali člani Berlin. Rot-Weiss-kluba, gg. Elser, Hunkel in drugi, za Madžarsko gg. Schweder, gg. Baumgarten in g. Hilberdorf. Poljsko bo zastopal g. Viman. Imena francoskih in avstrijskih udeležencev turnirja se objavijo naknadno.

Brezposelniki napadli dansko borzo

Amsterdam, 6. maja. AA. Sinoči so izbruhnili v Rotterdamu resni nemiri. Brezposelniki so skušali napasti borzo. Oboroženi so bili s palicami, lopatami in z drugim orodjem. Policija je morala pognati sablje, da jih je razpršila. Pri tem je bilo ranjenih več demonstrantov in stražnikov in aretiranih nekaj komunistov.

ZVEČER

Schichtova

Ženska hvala

Prasek za pranje

SCHICHTOVA METODA

je udoben in temeljit način pranja, po katerem se ravna že več tisoč žen. To je tako enostavno: zvečer namočiti v raztopini Ženske hvala, zjutraj enkrat izkuhati s Schichtovim terpentinovim milom.

ZJUTRAJ

Schichtovo

Terpentinovo milo

TO JE CELO DELO PRI

SCHICHTOVI METODI

Dnevna kronika

Koledar

Cetrtek, 7. maja: Stanislav, škof, mučenec.

Osebnosti

Poroka. Včeraj dopoldne sta se poročila v ljubljanski stolnici Pristavec Polde, posestnik in župan v Preserjih ter švic Franciška, posestnica iz Podpeči. Obilo sreče!

Ostale vesti

Monte Rosa. Izletniška ladja, na kateri so našli tudi naši slovenski izletniki v Palestini, je 30. aprila ob 18 sprejela izletnike iz Egipta in jih peljala proti Haifi. Skupina, ki si je ogledala Palestino, se je vkrčala in odpotovala 1. maja ob 11 iz Haife v Port Said, kamor je dospela dne 2. maja. Vsi izletniki so zdravi in navdušeni nad lepoto, ki so jih videli v Egiptu in Palestini. Vreme je zelo ugodno. Takšno poročilo je prejela Prosvetna zveza direktno od Hamburg-Süd družbe radi vesti, čeč, da so bili tudi evropski izletniki na onem nesrečnem vlatu, ki je vozil med Aleksandrijo in Kairo. Naši izletniki pa niti Aleksandrijo ne obiščejo, temveč nastopijo progo Port Said — Kairo.

Znatne stavbne prihranke

dosežete, če Vam izvrši načrte, proračune in nadzorstvo Tehnični biro »Tehna«, Ljubljana, Mestni trg št. 25/1.

Najlepše binkostne počitnice bo preživel oni, kateri se bo udeležil izleta na Plitvice jezera, ki so najlepši naravni biser Jugoslavije. Do 29. junija v slupov se vrsti in blesti med zelenjem, okrog so izpeljane ceste, stezice itd. Ker je to naravno čudo težko dostopno z vlakom, zato bo vozil posebni izletniški avtobus iz Ljubljane na binkostno nedeljo zjutraj ob 8 izpred Uniona preko Novega mesta, Metlike, Karlovca na Plitvice. Izletniki obedujejo v Karlovcu, večerjajo in prenočijo v hotelu Plitvice ob jezeru. Naslednji dan, binkostni ponedeljek, se odpeljejo iz Plitvic v Ogulin preko Kule pa Vinico, Črnomelj in preko Gorjancev, Novega mesta v Ljubljano, kamor dosepejo na binkošni ponedeljek med 7 in 8. Avtobus ima na razpolago 27 udobnih sedežev in se v slučaju nepričakovane okoliščine, tako da bodo izletniki vsestransko uživali razgled. Kdor se želi udeležiti tega izleta, naj se prikladi v Prosvetni zvez, Miklošičeva cesta 5 do 14. maja. Na razpolago je še dovolj sedežev. Število izletnikov namreč ne sme presegati števila sedežev. Celokupni stroški za vožnjo, prehrano in prenočišče znašajo 500 Din.

Divjega petelina je ustrelil gosp. minister Dr. Hinko Krizman na Kosenjaku pri Dravogradu. Krasni eksemplar je izročil gosp. Patlerju preparaterju v Pekrah pri Limbušu in nagajen.

Voz tramov ga je pokopal. Huda nesreča se je pripetila predsinocnim v Kresnicah. Na 45 letnega dinarja Valentina Robleka se je prevrnil težak voz železniških tramov. Poškodbe Robleka so prav hude, zlasti nohtanje, ter je njegovo stanje zelo resno.

Lizol že na deželi. Do sedaj je bil lizol v modi le pri naših mestnih dekleh, ki so si hotele pomagati z njim iz raznih srčnih in drugih stisk. Kakor vse kaže, pa se je ta neznatna moda prenesla tudi na deželo. Včeraj so v ljubljansko bolnišnico pripeljali 29 letnega zidarja Franca Zupana, stanujočega na Viru 69. Ta je v skofji Loki izpil dozo lizola. Sedaj je že izven nevarnosti.

Strahovit požar. V vasi Oštrici pri Novem Marofu je v torek popoldne izbruhnil strahovit požar. Zgorelo je 11 hiš in 30 gospodarskih posopij. Takoj so alarmirali gasilce, ki so prihiteli iz vseh okoliških vasi. Ker pa ni bilo dovolj vode, je njihova akcija ostala skoraj brezuspešna. Škoda je ogromna. Veliko družin je brez strehe. Kako je ogenj nastal, ni znano.

Proces proti hajduku Mediju končan. V torek je končal v Sibeniku proces proti hajduku Todoru Mediju. Govorilo so trije zagovorniki. Zadnji je govoril očitku drž. V svojem govoru se je branil proti očitku zadržanega pravdnika, ki je trdil, da je on (Medij) hajluk brez srca in čuvstev. Dan, ko bo sodišče razglasilo obsodbo, še ni določen.

Krvav gostilniški poboj. V neki novosadski gostilni je te dni zvečer povajala večja družba kmetov. Prevelika mera vina jim je razgrela glave in ves čas je visel v ozračju pretep. Že precej pozno ponoči pa sta se resno sprla kmeta Mila Gjorgjevič in Panta Ljubujevič in navadila drug na drugega s praznimi siekalicami. Kmet Pera Paščan je hotel posredovati, toda prepeša sta z združenimi močmi navadila nanj. Tedaj je Paščan potegnil nož in trikrat sunil Gjorgjeviča v obraz. Tega so v brezupnem stanju prepeljali v bolnišnico, storilec je pa pobegnil.

Velika poverba v kaznilnici Sremske Mitrovice. Dne 1. maja je blaginjak kaznilnice v Sremski Mitroviči, Stefan Radjenović, nenadoma izginil. Ravatelj kaznilnice je pričakoval revizijo in mu je zato naročil, naj spravi blaginjo v red. Ta je to obljubil in okrog devetih zvečer zapustil urad. Naslednjega dne pa ga ni bilo in tudi pozneje ne. Za njim je začela poizvedovati policija, toda brez uspeha. Nato so blaginjo komisijonelo odprli in ugotovili, da manjka 400.000 Din. Slučaj je vzbudil po vsem mestu veliko razburjenje, ker je bil Radjenović znan kot veselo in vošten mož. Za njim je izdana tiralica.

Za »Dom učitelje« je darovala 50 Din zavodna tovarišica Erna Schottova, učiteljica v Ljubljani, mesto venca umrli tovarišici Pavli Hribarjevi, učiteljici v Dol. Lendavi.

Za kongres Brezalkoholne produkcije, ki se vrši o Binkošti na Trsatu pri Sušaku, je prolečno ministrstvo dovolilo polovično vožnjo na vseh državnih železnih in parniških, pri vseh vlakih in razredih, razen ekspresnega. Vsi, ki so se prijavili in prejeli tozadevno potrdilo, dobe izkaznice do nedelje. Kdor se še ni prijavil, naj stori to nemudoma. Na binkostno nedeljo popoldne se vrši skupen izlet na posebnih ladjah na otok Krk, da se združi potrebno in koristno s prijatelji. Prijave sprejema in vse informacije daje Brezalkoholna produkcija, Ljubljana, Kolodvorska ul. 3 (nasproti Mestnega kopališča).

Racija proti pticam pevkam. V Stari Kanjiži je te dni policija napravila zanimivo racijo v vseh hišah, kjer so imeli zaprte domače ptice pevke. Po zakonu o varstvu ptic se domačih ptic pevk ne sme imeti zaprtih doma. Policija je našla okrog 30 takih ptic in jih je takoj spustila na prosto. Proti čim pa, pri katerih so jih našli, bodo uvedli policijsko kazensko postopanje.

V vodnjak je skočila. V Sremski Mitroviči je te dni skočila v vodnjak 34 letna služkinja Irena Oroz. Takoj so potegnili njeno truplo iz vodnjaka, toda bilo je že prepozno. Vzrok samomora je neznan.

Umor radi dolga. V vasi Kucura pri Vrbsu se je te dni ponoči pripetil grozilen zločin. Delavec Ivan Kociš je šel s svojim prijateljem Mišnjakom v gostilno. Mišnjak je pred kratkim dobil neke precejšnjo vsoto denara in ker je bil Kocišu dolžan 400 Din, je ta od njega zahteval povračilo. Na poti domov sta se pošleno sprla radi dolga in pred Mišnjakovo hišo je Mišnjak potegnil nož in ga zabodel Kocišu v prsa. Mišnjakova žena, ki jo je hrup zbudil, je mislila, da grozi njenemu možu kakšna nevarnost. Pograbil je revolver in odhitela ven. Hotela je sprožiti, toda orožje je odpovedalo. Mimoidoč može so prenesli Kociša v vrbski sanatorij, kjer pa je kmalu podlegel strašni rani. Mišnjaka so zaprli.

V četrtek 7. t. m. odprem zdraviliško kavarano, ter obenem obratujem s restavracijsko kuhinjo v Zdraviliškem domu v Rogaski Slatini. — Zagotavljam vsem cenj, gostom, obiskovalcem zdravilišča Rog. Slatine, potrditve se po svojih najboljših močeh, kot večletni plačalni imenovanec kavarne, vse cenj, goste vsestransko zadovoljiti z vso svojo točnostjo in postrežljivostjo. Se priporočam za obilen obisk. Alojz Klaužar, Rog. Slatina.

Površnike, obleke in vsa druga oblačila za gospode in deco nudi v največji izbiri trgovka J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12

Zdravilišče Rogaska Slatina nudi svojim gostom popolno oskrbo (stanovanje, hrana, zdravnik, kopeli in takse) za 670 Din tedensko.

Veliko naznanilo. Z ozirom na vedno rastočo narodno gospodarski pomen reje perutnine pri nas bi bilo želeli, da se ta stroka čim bolj razmahne. Že danes je pomemben faktor našega izvoza, a umnejša goja ter večji razmah ugetnega dvigniti dobičkonosnost perutinarstva do izrednih višin. Predpogoj je seveda temeljito poznanje predmeta in strokovna izvežbanost. Prava zakladnica za vsakega rejca perutnine neobhodno potrebna. Koliko nejevolje, razočaranj in izgub si prihraniš, če se pustiš podučiti od strokovnjaka — ni treba na dolgo razkladati, to vsak moderen gospodar že sam ve. Zatorej si naroči brez odloga v »Jugoslovanski knjigarni« v Ljubljani čedno opremljeno, bogato ilustrirano, 174 strani obsegajočo knjigo »Perutinarstvo«. Cena 40 Din, v celu platno vezana 60 D.

Fr. Marolt, »15 slovenskih ljudskih pesmi.« Založil akademski pevski zbor v Ljubljani. Priredba pesmi je umetniško na višini, kar dokazujejo izjave naših in drugih kritikov. »Pevci«, št. 9—10: »... Zbirka pa pomeni na tem polju za nas nekaj novega, vrednega, da študiramo in proizvajamo. Marolt se drži še dosti zvesto originalne melodije, a jo preteke in preplete z umetno nasličeno harmonijo, na mestih celo s polifonijo tako pastro da stori iz nje res narodno umetnino. Boljši možki zbori bodo zbirko s pridom uporabljali, zato jim prav toplo priporočamo. Naroča se pri Ak. pev. zboru. Ljubljana — Univerza, Cena Din 20.—

Albert Špeletič, sobno slikarstvo. Ljubljana, Emonska cesta. Vzorec na epogled. Cene konkurenčne.

Gostilničarji!

Udeležite se zborovanja gostilničarjev Dravske banovine dne 11. maja ob pol 10 dopoldne v Mariboru! Po zborovanju ogled vinskega sejma. Legitimacije za polovično vožnjo po železnici zaprosite pri Vinarškem društvu v Mariboru. Gregorčičeva ulica 6. — Priložila 2 Din v znakah!

Maribor

Jurjevanje je naša garnizija včeraj slovesno praznovala na tezenskem vojaškem vežbališču. Udeležilo se ga je mnogo domačega občinstva v dokaz, da večje našo vojsko in civilno prebivalstvo tesni in prijateljski stiki. Jurjevanja so se udeležile vse enote mariborske garnizije s celotnim častniškim zborom, katerim je načeloval brigadni general D. Pavlovič. Praznovanje je jako lepo uspelo.

Proslava materinskega dneva. I. dekliška meščanska šola priredi pod pokroviteljstvom Slovenskega ženskega društva v nedeljo, 10. t. m. ob 15 v Narodnem gledališču v proslavo in razvedrilo našim materam igrico Grosljeve. Ker ljubimo vsi svoje matere, se odzovimo vabilu mladine v skupno počaščenje vseh mater. Dobiček prireditve je namenjen Počitniškemu domu kraljice Marije na Pohorju.

Gradbena dovoljenja je podelil mestni občinski svet na zadnji seji: Catinelli Santa in Kviku Leonidu za zgradbo avtogaraže pri hiši na Koseskega ulici 8, Deželaku Francu in Editu za zgradbo enonadstropne stanove, hiše v Kettejevi 10, Hoffmannu Ivanu za preureditev pritličja hiše Koroška cesta 9, Orniku L. za napravo prodajalniškega portala pri hiši na Koroški cesti 9 in Posojilnici v Mariboru za preureditev dvorišnega poslopja v delavnico. — Uporabno dovoljenje za hladilnico je dobila tvrdka Matheis & Suppanz.

Matheis trg je bil včeraj zelo dobro založen. Pripeljali so 6 voz krompirja in čebule. Cene mesu so nekoliko padle, perutnini pa so ostale visoke. Kozlički so se prodajali po 100—150 Din za komad.

Otvoritev kopališča na Mariborskem otoku. Kopališče na otoku se odpre v nedeljo, 10. maja. Vstopnice za obisk otoka se s to sezono ukincijo in mora vsak, kdor hoče na otok, kupiti vsaj vstopnico za kopanje po 3 Din. — Cene vstopnic v letošnji sezoni za kopanje so sledeče: kopanje 3 Din, za otroke do 10. leta polovica, na vsakega odraslega 1 otrok; kabine 8 Din, ob nedeljah in praznikih ter v sobotah popoldne 12 Din; omarice 4 Din, ob nedeljah, praznikih in sobotah popoldne 6 Din. Obiskovalci pa si bodo lahko nabavili mesečno bloke z 20 listki, katere morajo izrabiti tekom meseca in imajo pri nakupu teh blokov za omarice 20%, za kabine 10% popusta.

Tudi na Aleksandrovi cesti 6 v naši tamkajšnji podružnici (Prosvetna knjižnica) lahko

Celje

O avioletnem varenju kovin predava v torek, dne 12. t. m. inž. tovarne za dušik v Rušah, v mestnem kinu ob pol 7 zvečer. Pripust imajo mojstri, pomočniki in vajenci kovinarske stroke iz Celja in okolice.

V bolnici sta umrli Kajtna Justina, 12 letna posestniška hči iz Sv. Kristola nad Laškim, dne 1. maja in Jevšek Roza, 61 letna občinska reva iz Oplotnice, dne 5. maja.

Sport. V nedeljo 3. maja se je vršila med SK Olimpom in SK Atletik nogometna tekma za poškodbeni fond LNP, ki se je končala z zmago Atletikov v razmerju 7 : 1 (4 : 1). Po končani tekmi je delegat LNP inž. Debeljak izročil Atletikom pokal dravske banovine. — V nedeljo 10. maja se vrši ob pol 11 dopoldne hazena prvenstvena tekma med SK Celjem in SK Sevnica na Glaziji. Popoldne ob 15 pa odigra prvenstveno nogometno tekmo SK Atletik in SK Trbovlje. Zmagovalec v tej tekmi pride v semifinale s prvakom Maribora. SK Celje pa odigra nogometno tekmo v Varazdinu s tamkajšnjim sportnim klubom.

Odbor pevškega zbora KPD opozarja občinstvo, da se dobijo vstopnice za sobotni koncert slovenskih šaljivk v Slomškovi zadrugi poleg Mariborske cerkve, kar je pomotoma izostalo na lepakihi.

Murska Sobota

Nesreča dijaka. Hartner Geza, učenec I. razr. tukajšnje gimnazije, se je na vrtu sprehajal. Hipom mu je spodrsnilo in je tako nesrečno padel, da si je zlomil desno roko.

Sklopično predavanje. V četrtek zvečer ob 8 bo imel sal. duh. A. Val. Kovarčič sklopično predavanje v Dittirichovi dvorani o blaž. Ivanu Bosku, apostolu mladine, in o misijonih. Pri prireditvi bo sodeloval tamburaški zbor dijakov iz Martinišča. V znamenju denarne krize. V ponedeljek, dne 4. t. m. se je vršil živinski in blagovni sejem. Dosti je bilo živine, blaga in tudi ljudi. Kupčij pa je bilo malo, ker ljudje nimajo denarja.

Brežice

Gad ga je pičil. Dne 5. t. m. sta pri Sv. Križu ob Krki neki posestnik in njegov 23-letni sin trebila na posestvu. Naenkrat je fant pičil gad, ki je tičal v kamenju in ščavju, kamor je fant neprevidno segal z roko. Roka mu je takoj strahovito otekla, doma so mu jo sicer trdo prevezali, a fant si je med z žepno rutico zastrpiti še usta. Čez eno uro je bil že v bolnišnici v Brežicah, kjer so zdravniki storili vse, da mu resijo življenje.

Stavbno gibanje. Hišo g. Nemčica je kupil g. Josko Radanovič iz Zakot, poleg pa gradi novo vilo g. Franc Sepe, solčitar v odvetniški pisarni g. dr. Zdelška. Vis-avis pa je lepa stavbna parcela last g. Drnovska, odvetnika v Brežicah, ki bo prej ko slej tamkaj tudi gradil reprezentativno stanovanjsko hišo. Mnogi krogi si žele prav živahne stavbne sezone, bi se namreč kaj — zaslužilo, zaslužilo! A graditji si marsikdo ne upa, ker taka podjetnost zahteva pač — obilo denarja.

opravi vse posle, ki se tičejo upravnih zadev našega lista. Tam lahko dobite pojasnila v in-seratnih zadevah, lahko naročite »Slovenec« in »Slov. List« in plačate naročnino. Tudi uredniške zadeve, kakor dopise in drugo lahko izročite v podružnici.

Mohorkova zasliševanja se bližajo koncu. Včeraj so Mohorka konfrontirali s Klančnikom, ki je po Mohorkovih izjavah bil morilec posestnika Kancelerja v oktobru 1929 leta na Sobru pri Kamnici. Klančnik odločno taji in zanika vsako krivdo pri umoru Kancelerja in se sklicuje na alibi svoje prvotne preiskave. Niti konfrontacija s Kovarčevom, niti s Klančnikom ni prinesla novih momentov v preiskavi, ki bi razjasnil strašno zadevo. Hriberski se nahaja v zaporih graškega sodišča in po izpovedi avstrijskih prič pred deželnim sodiščem v Gradcu ni bil pri umoru na Jelovcu soudeležen. Zdi se, da Mohorko laže in iz maščevanja ter b. strahu pred smrtjo obremenjuje svoje stare znance in prijatelje. Ko se je klatil pred umorom na Jelovcu v mariborski okolici, se je izdajal za Ruperta Gradišnika in imel pri sebi tudi listine, glaseče se na ime Gradišnik. Izkazalo se je, da je te listine ukradel rudarju Gradišniku, ko se je potepal po Avstriji. Preiskovalni sodnik dr. Grmovšek je v glavni zaslišali vse priče, ki so dosedaj prišle v postev, le glade tatvin, ki jih je Mohorko izvršil po Avstriji, si še ni popolnoma na jasnem, ker Mohorko taji. V kratkem bo izročil obširno gradivo zasliševanj državnemu pravdniku.

Za revnega dijaka je daroval v podružnici naše uprave ravatelj Ajdišek 100 Din. — Iskrena zahvala!

Otrokova nezgoda. Enoletni sinček Josko posestnika Krebsa v Selci ob Dravi je v torek popoldne skakal po dvorišču in pri tem nesrečno padel, da si je zlomil levo roko nad komolcem. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

Policija je aretirala včeraj zvečer nevarnega vlomilca, 26-letnega Jak. Vesenjaka, ki je pred kratkim vlomil v stanovanje Franca Kranjčič v Krčevini in mu odnesel razne predmete v vrednosti 8000 Din. Oddan bo tukajšnjemu sodišču.

Popadaj pes. Včeraj je ugrizel pes 60-letnega pri Scherbaumu zaposlenega hišnika Franca Povodnja v levo roko tako močno, da je moral iskati pomoči v bolnišnici.

Pluj

V Glasbeni matici bodo to soboto ob 8 zvečer priredili koncert mariborski učiteljskiški.

Cepljenje proti ošpicam se bo vršilo v tem tednu in sicer za sredo se v petek popoldne od 2 do 4. Kraj: drugo nadstropje na magistratu. K cepljenju je treba pripeljati vse v letu 1930 rojene, kakor tudi starejše otroke, ki še niso cepljeni.

Naravnost divje sta pretepla prejšnjo sredo mlinarjeva sinova 25 letnega poljskega delavca Krajca Tomaža in Zabajku. Kanjence sam pravi, da je nedolžen. Šel je po cesti, ko je za njim prišel mlinarjev sin in tik pred križem z vso silo udaril po delavcu s težkim železnim drogom, s katerim mlinarji dvigajo mlinske kamne. Ko je ležal brez moči na tleh, je prihitel še drug mlinarjev sin in oba sta neusmiljeno udarjala po žrtvi. Krajca so drugi dan prepeljali v plujsko bolnišnico vsega razbita in oteklega po glavi, nogah in životu.

Konj je udaril 17 letnega posestnikovega sina Vodana Ambroža s Krčevine pri Vurbergu, ko je vozil seno. Pri udarcu si je Vodan zlomil levo roko; oddali so ga v bolnišnico.

Litija

Florijanov semenj, ki se je vršil pretekli ponedeljek, je bil v znamenju obče gospodarske krize. Živine so kmetje še precej prignali, kupcev pa je bilo le malo in se je živina zelo težko prodala. Cene so bile zelo nizke, gibale so se za volo od 6 do 7 Din za kg žive teže. Krama je tudi slabo odrezala. Tudi gostilne so bile precej prazne...

Na litijem županstvu se je 5. t. m. vršila ponovna dražba za pošto vožnjo Litija—Smartno. Ker sta bila pa le dva ponudnika, je ostala dražba brez uspeha, izključena cena je bila 6400 Din letno in sicer za vožnjo vsak dan zjutraj iz Litije do pošte v Smartnem. Ravnotako je zanimiv potek poštne dražbe v Sv. Križu občina Moravče. Lansk leto so izdražili pošto vožnjo za letnih 5900 dinarjev, letos pa so bili vozniki pri Sv. Križu bolj pametni, ker pri lansk ceni voznik niti za krmo ni zaslužil. Prva dražba, kjer je bila izključena cena 12.000 Din letno, je ostala brezuspešna, ker ni bilo ponudnikov, tako da je morala pošta uprava povisati vsaklucno ceno na 25.000 Din letno. Pri zadnji dražbi, ki se je vršila v Sv. Križu, pa so se menda vozniki med seboj dogovorili, da ne bodo več pošte zastopali vozili v Litijo, tako da so pošto vožnjo zdražili za letnih 24.900 Din; tedensko 6 krat bi morali v Litijo voziti in sicer po domenu vsak dan drug voznik. Menda je pa za ta dogovor zvedelo pošto ravnateljstvo v Ljubljani, ki je licitacijo razveljavilo in sedaj razpisalo pisмено dražbo, tako da morajo ponudniki pismente zahtevke staviti na ljubljansko pošto direkcijo.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Cetrtek, 7. maja ob 20: KAVALIR MISKO, Ab. B. Kuponi.
Petek, 8. maja: Zaprt.
Sobota, 9. maja ob 20: UČLOVEČENJE. Zadnjič. Znižane cene.

Kaj praviš?

Prav primerno se mi zdi, da bi objekali to-le zgodbo: Upravičeno nekoga lista je priobčilo tri ženitne ponudbe, ki so bile take, da je vsaka od njih, da ne gre za poštno ženitev, ampak za čisto bilo v greh. Državno sodništvo je v tem videlo javno žalitev morale ter je dotičnega uradnika, ki je odgovoren za oglase, poklicalo pred sodnika. Po čl. 7. zakona od 20. decembra 1929 se take ne-moralne objave kaznujejo z zakonom od 3 mesecev. Upravičnik se je izgovarjal, češ, da dea od pri-zadetihi oglasov nimata nemoralnega čida; tretji oglas pa, ki je res nemoralen, kar je upravniki z obžalovanjem priznal, je prišel v list pomotoma. Državno sodništvo je ugotovilo, da je žalitev javne morale že v tem, če se oglasi za sklepanje lakih znanstvenih objavljenj, ker je namen nemoralen, če tudi oblika ni nemoralna. Sodnik se je pridružil državnemu sodniku ter historega upravnika ob-sadil na dea dui zapora. To se je zgodilo na Du-naju in tedaj upravnika dunajskega časopisa »Neue Illustrierte Wochenschaun«.

Reči pa moram, da sta dea oglasa, radi ka-lerih je bil mož obojen, bila po obliki se kotiklor toliko dostojna in da celo tretji, najhujši, ni do-segel tozadevnehi oglasov, kakršne nazadno priob-tuje ljubljansko »Jutro«.

Šoštanj

Sabovska tekma. V soboto 9. maja zvečer se bo odigrala pri Cerovski revanžna tekma med tu-kajšnjim in slovenjgriškim sabovskim klubom.

Sport. Preteklo nedeljo je gostovalo kombini-rano moštvo SK Šoštanja na Polzeli proti tamošnjim nogometašem in zmagalo z rezultatom 2:0 (1:0).

Na Zavodnje! Pred dnevi je bilo končno od-ločeno, da bo nova banovinska cesta Šoštanj—St. Vid—Crna Gora skozi Zavodnje, ne pa, kakor se je govorilo, skozi Velunjo. Komisija je obhvalila in pregledala obe trasi in ugotovila, da je prospekti »kozi Zavodnje lažje izvedljiv in večje gospodarske važnosti. Cesto Šoštanj—St. Vid—Crna Goro začeli se letos graditi.

Slovenjgradec

Oblovo posestvo v Starem trgu je kupil gosp. Pavel Karner, gostilničar in posest. v Starem trgu za 346.000 Din.

Slovesna instalacija novodoslega nadzupnika g. Somreka v Smartnem se je vršila preteklo ne-deljo.

Delavstvo tovarne kos Karel Kolnerja je tudi letos po svojem starem običaju obhajalo praznik svojega patrona in zaščitnika Sv. Florijana s tem, da je ves dan praznovalo. Ob 9. dopoldne se je skupno z lastnikom tovarne udeležilo slovesne služ-be božje v Trbovljah, ki se je vršila za umrle de-lavce te tovarne. Popoldne so se pa ob 5 zbrali v gostilni Eicholzerja, kjer jim je lastnik priredil ve-čerjo ter naročil par sodčkov piva in vina.

Trbovlje

Sklopično protituberkulozno predavanje se bo vršilo prihodnjo nedeljo 10. maja ob 3. popoldne v Društvenem domu. Predava g. dr. Jensterle. Takoj zatem se bo vršilo vzgojno predavanje in nato obič-ni zbor ženskega društva Katarina Zrinjska.

Krekova mladina vzporedi v nedeljo 10. maja popoldne ob pol štirih v Radečah v dvorani Kat. prosvetnega društva v hotelu Union narodno igro v petih dejanjih »Tihotapec«. Čisti dobiček je na-menjen za pomočnike Krekove knjižnice.

Zdaj je izšel

II. ZVEZEK

Dr. M. Opekove

KNJIGE POSTAVE

Vsebina:

Cetna zapoved. I. O avtoriteti. II.—IV. Dolžnosti otrok do staršev. V.—VI. Dolžnosti staršev do otrok. VII. Dolžnosti poslov do gospodarjev. VIII. Dolžnosti gospodarjev do poslov. IX. Obilnosti in podložniki. Peta zapoved. I. O samomoru. II. O umoru in uboju. O moritvi in se rolenih. IV. O dvoboju. V. O pohajkanju. VI. Kaj peta božja zapoved zapoveduje.

Cena:

Din 25.—32.— (polpialno), 42.— (elegantno)

Naroča se v prodajalni H. Ničmanovi,

Kopitarjeva Ljubljana.

Vlak povozil 75 letnega starčka

Maribor, 6. maja.

Danes kmalu popoldne se je pripetila v ob-čini Cerknica v bližini gostilne »Muršec« pretr-sljiva nesreča. Osební vlak št. 1213, ki vozi iz Spilja ob 12, je na prelazu pri čuvajnici št. 406 povozil moškega, za katerega se sprva ni vedelo, kdo je.

Marija Kapunova, železničarjeva žena, pripo-veduje, da je videla od daleč človeka, ki je hotel prekorati progo na prelazu. Osební vlak se je bližal, toda mož se ni zmenil za žvižg lokomotive, ki je strojevodja v kritičnem trenutku ni mogel več ustaviti. Obstal je v sredini ter je brezdomno iz-gubil prisotnost duha. Drveča lokomotiva ga je vrgla več metrov naprej med tratinice. Kolesa so njegovo telo popolnoma zdrobila. Prečezala so mu glavo, noge in telo ter tako razmesarila, da je bilo sprva težko ugotoviti identiteto. Od žarečega pe-pela se je na mrtvem truplu vžgala celo obleka.

Strojevodja, ki je opazil nesrečo, je takoj usla-vil vlak. Vlakopremna osebje je izstopilo in od-hitelo na kraj nesreče, toda vsaka pomoč je bila brezuspešna. Na kraj nesreče so prihitali tudi bliž-nji ljudje, ko so opazili, da se je vlak ustavil. Ugi-bali so, kdo bi utegnil to biti. Pri Zupančevih pa so čakali s kosilom na starega očeta, ki ga ni bilo od nikoder. Delal je dopoldne na ujeti. Ko pa je njegova hčerka Marija zvedela za nesrečo, ji je takoj prišlo na misel, ali niso bili oče. Ni se varala.

Ko se je vračal z njive čez prelaz proge, je postal žrtev železnih koles. Pokojni Franc Simonč je bil star 75 let in je oče Ignaca Simončiča, župana v občini Cerknica. Blagopokojni je bil dobra duša in dober krščanski mož. Kljub svoji starosti je še vedno rad prijel za delo in pomagal, kjer je le mogel. Truplo so prepeleli v komisijskemu ogledu v mrlišnico v St. Tj., kjer ga položijo jutri k večnemu počitku.

Naša konfekcija oblačí najfinejše!

DAMSKI PLASCI, OBLEKE, POVRŠNIKI IN OBLEKE ZA GOSPODE
V KVALITETI, IZVEDBI IN V NIZKIH CENAH NENADKRILJIVA!

DRAGO GORUP & Co.

MIKLOŠIČEVA CESTA ŠT. 16 (I. nadstropje).

Ljubljana

Jurjevanje naše vojske

Dež je pregal! tradicionalno praznovanje z vojaškega vežbališča v vojašnice

Ljubljana, 6. maja.

Kot že znano obhajajo današnji dan Srbi za-četek pomladi in začetek hajdukovanja proti so-vražnikom, proti katerim so se borili stoletja. Tudi naša vojska se je v Ljubljani že del časa priprav-ljala, da proslavi ta praznik mladosti. Ze večernj je bilo vse pripravljeno. Vso noč so pekli na vo-jaskega vežbališča pri Dev. Mar. v Polju. Zgodaj jutraj je bila pečena lepa fredica pujskov in ja-gujet, za željo pa so bile pripravljene najboljše kapljice.

Zgodaj jutraj je začelo vrvenje v ljubljans-kih vojašnicah. Ze pred peto uro se je zbralo vse naše vojaštvo pred vojašnico vojvode Mišiča, pri-pravljeno, da ponese na vojaško vežbališče prvi pozdrav pomladi. Pred vojašnico so se zbrali tudi povabljeni gostje in zastopniki ljubljanskih sokol-skih društev. Pripravljenih je bilo nad 100 gasil-

cev pod poveljstvom staroste g. Turka, da pris-tvujejo paradi, ki naj bi se vršila pod poveljstvom komandanta 40. pešpolka g. polkovnika Čvejiča. Nesrečni dež, ki ga imamo letos zlasti sedaj v maju kar preveč, pa je preprečil veseli pohod in parado na vežbališču. Vojaštvo se je vrnilo v svo-je vojašnice, kjer se je pod streho prav tako razvil veseli »tjurjurg« uranaka.

V oficirskem domu v vojašnici Vojvoda Mišiča pa je bila prirejen gostom na čast okusen prigriz-ek, ki sta ga nadzorovala kol domačina poročnik g. M. Marjanovič in ordoananci častnik kapetan Živojin Stanojevič. Prigrizka so se udeležili divi-zijski komandant, general Bogoljub Ilić, njegov pomočnik brigadni general D. Popovič in častniki s svojimi gospodi. izmed gostov omenjamo bana dr. Marušića, dvorno damo Franjo Tavčarjevo, so-progo ministra ing. Sehneca, župana dr. Puca s so-progo, okrajnega načelnika dr. Andrejka itd.

Kaj bo danes

Drama: »Dom osamelih žen«. Red B.
Opera: »Tosca«. Gostuje g. Marij Šimenc. Red. C.

Nočno službo imajo lekarne: ur. Leustek, Resljeva c. 1; ur. Bohinec ded., Rimska c. 24; dr. Stanko Kmet, Dunajska c. 41 (Sv. Krištof).

Pevcem »Ljubljane«. Drevi ob 8. pevska vaja v beli dvorani »Uniona«. Vsi in točno. — Pevovodja.

Na dijaškem koncertu, ki se bo vršil v so-boto 9. t. m. v veliki dvorani hotela »Union«, na-stopi v samostojnih točkah pomožnih šolski orke-ster, mladinski zbor s spremljevanjem orkestra, mešani zbor a capella in mešani zbor s spremlje-vanjem orkestra. Nadalje bo nastopil v dveh solo točkah naš nadarjeni violinist Uroš Prevorsek, IV. b. razr. klas. gimnazije, ki ga bo na klavirju spremljal konservatorist Marjan Lipovšek. Običn-sstvo se vlnudno vabi, da s svojo navzočnostjo na koncertu pokaže dijaštvu, da zna ceniti in upošte-vati stremenje in trud mladine. Predprodaja vstopnic po najnižjih cenah v Matici knjižarni na Kongresnem trgu.

Orkester praške Češke Filharmonije v Ljubljani. V ponedeljek dne 11. t. m. koncertira v veliki uniojski dvorani največji, pa tudi naj-znamenitejši češki simfonični orkester: Praška Češka Filharmonija. To pot nastopi zadnjič s Če-sko Filharmonijo njen slavi dirigent in voditelj g. Vaclav Talich. Jeseni odide iz Prage, ker je z večletno pogodbo vezan na umetniško delo v Skan-dinavskih državah. Vaclav Talich uživa danes slo-vesnega najboljših evropskih dirigentov. Brez dvoma je, da bo zvenel orkester pod njegovo tak-

tirko tako odlično in da bodo izvajana na tako vi-soki umetniški stopnji, kakor jo imamo pač redko-kekdaj priliko slišati v Ljubljani. Zato opozarjamo na ta koncert, ki bo vsek letošnje sezone.

Na 9. rednem sestanku Prirodoslovne se-kcije Muzejskega društva za Slovenijo bo predaval asistent botaničnega inštituta ljubljanske univerze g. Tomažič o »rastlinskih formacijah (zadrugah) v ljubljanski okolici. Odbor opozarja in vabi član-stvo na to, letos predvidoma zadnje predavanje. Prijatelji in gostje lakor vedno dobrodošli. Sesta-nek se vrši, kakor doslej, v predavalnici minera-loškega inštituta na univerzi v petek 8. maja ob 18.

Opozarjamo vse, ki so si rezervirali v Matici knjižarni vstopnice za ponedeljskov kon-cert Češke Filharmonije, da dvignejo te vstopnice naplatacije do petka jutraj. O petka dalje se nobenemu ničesar ne rezervira, razven zunanjim naročnikom.

Kr. banska uprava, referat za pospeševanje obrti, se je 6. maja preselil s Krekovega trga 10 v svoje nove pisarniške prostore na Starem trgu št. 34, I. nadstr., kamor naj obrtne zadrugo in obrtni-ki odselej naslavljajo svoje dopise.

Zahvala. Osrednje društvo nižjih p. t. uslužbencev krajevna skupina Ljubljana se cenj. občinstvu iskreno zahvaljuje za naklonjenost ob priliki tombole. Osobito se zahvaljuje našemu tr-govstvu za krasne dobrote. Hvala tudi uradnim organom, ter sploh vsem, ki so s svojo naklonje-nostjo pripomogli, da je prireditev lepo uspela. — Odbor.

Trgovsko dobrodelno društvo »Pomoč, Ljubljana. Opozarjamo, da se vrši danes ob 8. zve-čer občni zbor Trgovskega dobrodelnega društva »Pomoč, reg. pom. blagajne v Ljubljani, v veliki dvorani Trgovskega doma. Pridite vsi! Odbor.

Za birmo

kupite že sedaj
ure, zlatino in srebrnino

F. Čuden Ljubljana

Prešernova 1

Oglejte si izložbo

Motoriklistična nesreča. Predsločnim se je pripetila na državni cesti v Dravljah hujša ne-sreča. Upokojenega kurjača državne železnice Fr. Lotriča iz Podgore je povozil neznan motoriklist. K sreči Lotričeve poškodbe niso težke in se sedaj zdravi v ljubljanski bolnišnici. Škrajna brezobzir-nost pa je, da motoriklist najprej povozil človeka, potem pa izigne, ne da bi ponesrečen nudil naj-manjšo pomoč.

Poskusen samomur s strihinom. Večraj jutraj se je pripetil na Viču neobičajen način sa-maumora. 28 letna brezposelna delavka Ivana Berg na Viču 63 je v samomoru namenu zavzela ne-kaj strihina. Hlito so jo prepeleli v bolnišnico, kjer so jo zdravniki takoj operirali. Upati je, da bo ostala pri življenju.

Damsko perilo v najlepši izbiri, dobite pri Sterk nasl. Karničnik, Stari trg 18.

Kranj

Izpremema posesti. Mesar Anton Jezeršek iz Cerkvene ulice je svojo hišo, v kateri je izvrševal mesarsko obrt, prodal posestniku in tovarnarju Maksu Focku za 250.000 Din. Jezeršek je pa kupil mesarijo in gostilno s posestvom vred v Sevnici, kamor se je že dni izselil.

Zaključek tečaja za učenje češčine. Pod okri-ljem novoustanovljene Jugoslav. češkoslov. lige v Kranju je kot prvo konkretno dejanje stopil v živ-ljenje učni tečaj češčine. Poučeval je prof. gđ. Vedralova, ki je nalašč v ta namen prihajala iz Ljubljane. Tečaja so se predvsem udeležovali gi-mnazijci, dijaki tekstilne sole in tudi nekaj drugih privalkov. Ker je prof. gđ. Vedralova bila pred par tedni službeno premeščena v Maribor, se je kurz moral predčasno zaključiti. Zato želimo, da liga tudi v prihodnjem šolskem letu izvede idejo učenja češčine in da poskrbi kot ueno mož dobro in zanesljivo, stalno v Kranju bivajočo osebo.

Ustanovitev protituberkulozne lige. V pone-deljek ob 6 zvečer se je v prostorih mestnega žu-panstva vršil ustanovni občni zbor protituberkuloz-ne lige za Kranj. V uvodu je zdravnik g. dr. Joža Bežek obširno referiral o nastanku in preprečevanju te socialne bolezni. Nato se je pa pri volitvah izvolil naslednji odbor: za predsednika okrajni načelnik g. Josip Znidarčič, za podpredsednika zdravnik g. dr. Josip Bežek, za tajnika uradnik ekspoziture OUZD v Kranju g. Vehovec, za odbor-nike pa g. Albert Roos, g. dr. Stanko Sajevic in učiteljica gđ. Urbančičeva.

Novo mesto

Glasbena Matica — podružnica Novo mesto je vzprijorila 2. t. m. v spretni režiji g. učitelja Ivan-citica znano spevoigro »Siroto Jerico«. Mlade moči so izvajale svoje uloge nad vse pričakovano do-bro; posebno so se odlikovale sirota Jerica, njena maha, iz nebes se povrniva mati poleg mladega Mirančka. Tudi številne vile, zlasti Radomila, in palčki so prav pogumno in prijetno nastopili. Čev-ske ločke je ob dovršenem spremljanju svoje gospo soproje z vso preciznostjo vodil g. pevovodja Fak-kin. Igro so naslednji dan ponovili.

Zajutrkovalnica. V torek 5. maja so otvorile v hiši g. Hladnika v Kapljiški ulici »Zadružne osrednje mlekarne« v Beli cerkvi v mestu svojo podružnico. V lokalih bo poleg prodaje najrazličnej-ših mlečnih izdelkov tudi zajutrkovalnica.

Gasilski izlet. Preteklo nedeljo je priredilo smihelško prost. gasilsko društvo izlet na prijazni Cerovec v smihelski fari, od koder je krasen raz-gled na vse strani. Dopoldne so imeli sv. mašo, po-poldne pa prosto zabavo. Cerovčani so moštvo gas-društva brezplačno pogostili, za kar jim bodi na tem mestu izrečena najlepša zahvala.

Vrtiček pred kavarno Smola je gotov. Na cementno skarpo je pritrjena 70 cm visoka železna ograja. Vrtiček sam pa je že ves obsajen s cvetli-cami. Marškomu se ta vrtec, ki ga je dala napra-viti luk. Olepševalno društvo, dopade, vendar pa trdijo nekateri strokovnjaki, da regulacijskemu načrtu ne bo naprava preveč odgovarjala, zlasti ne ograja.

— **Pri bolečinah v želodcu in črevesih ter prebavilih** navaja uporaba naravne »Franz-Josef« grenčice prebavila k rednemu delovanju in s tem olajša prehod hranil v kri. Zdrav-niška strokovna mnenja poudarjajo, da se je pokazala »Franz-Josef« voda posebno korist-no pri ljudeh, ki se premalo gibljejo. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogo-rijah in specerijskih trgovinah.

Kulturni obzornik

Haendlov »Samson«

Nar. železničarsko glasbeno društvo »Sloga« je pod vodstvom svojega umetniškega vodje g. H. Svetla presenetila naš glasbeni svet s Haendlovim oratorijem »Samson«, ki se je izvajal 4. t. m. v Unionu. Potreba po historični glasbi danes stalno raste. Zelo v časti so stari Nizozemci in Benečani, zopet se izvajajo Haendlove opere. Zagrebčani imajo svoje redne historične koncerte, pri nas pa si je nadela »Sloga« del te naloge. Lani nas je iz-nenadila z Dufayevim večerom, topot pa je zbrala ogromen pevski in orkestralni aparat in se žrtvovala za »Samsona«. To delo je vse kuturne hvale in spoštljivosti vredno. Razmeroma zelo mlado društvo je s tem pokazalo ogromen kulturni čut in ambicijo, pa tudi zmogljivost nas je presenetil prav pošteno.

Haendl je umrl isto leto kakor naš slikar Met-zinger (1759) devet let pred njim je izdihnil Bach in z njima je konec baroka in začetek naše lastne, sedanje glasbe. V njunem pompoznem kontrapunktu je že dan moderni sistem kontrapunktično raz-gibanih harmoničnih vezav, njun vokalni stil z gene-rainim basom pomeni našo homofonsko pevsko me-lodiko. Med mistikom-subjektivnostm Bachom pa med popularnim eklektikom in dramatikom Haendl-om pa je velika notranja razlika. Haendl je bil do-ma v dramatičnem: zložil je 46 oper in celih 32 več ali manj dramatskih oratorijev, opernih orato-rijev in oratorijskih oper. »Samson« je nastal dve leti za monumentalno duhovno kantato, oratorijem »Mesias«, kaže tipično trodelno formo, kakor vse opere in oratoriji Handlovi, eklektično spominja v njem na starobenečansko tradicijo šestglasni, de-ljeni zbor. »Samson« je neka sredina med opernim oratorijem in duhovno kantato Bachovega kova. Efektno se v niem menjajo recitativ in arija z dueti

in zborom, ki mu gre nekaka antična, refleksivna in meditativna, lirski vloga.

Ljubljanska uprizaritev je bila prav dostojna. Zbor, pa godalni del orkestra sta imela ogromno vlogo, solisti: Lovšetova (sopran Dalile), Škerij-Medvedova (alt Mikah), Gostič (Samson), Rus (Manoah, Harapha, bas) so se dostojno postavili. Zbor (mešan) je bil zelo močan in lepo uvežban, z lahkoto je plul preko sitnih kontrapunktnih in fugiranih mest. Tudi orkester »Sloge«, pomnožen z godalnimi močmi iz opere in Orkestralnega društva je storil svoje. Ogromno zaslugu za popolni uspeh dela nosi g. Svetel, ki se ni ustrašil silnega dela in težav in nam v neumornem delu ustvaril »Samsona«. Solistom stara pevska tehnika arije in recitativa ni bila »pisana na grla«, kakor jih šole danes vežbajo, pa so le storili, kar so mogli.

Koncert je bil zelo dobro obiskan, kar priča, da je tudi pri nas mnogo interesentov za staro duhovno glasbo. Delo Sloge prav izkreno pozdrav-ljamo in mu želimo obilo plodov in uspehov. Le tako dalje!

Dijaška dramska prireditev v gledališču

Prav razveseljav pojav v današnjih dneh je dejstvo, da se je začelo dijaštvo spet intenziv-neje zanimati za duhovno stran življenja, za knjigo in umetnost. Tako so dijaki ljubljans-ke klasične gimnazije že nekaj let proti kon-cu leta uprizarili v gledališču težje igre, ki zahtevajo od prirediteljev mnogo resnega trda in čuta za umetnost. Dočim je prejšnja leta botrnil tem prireditvam g. režiser Lipah, je letos prevzel režijo g. Bratko Kreft in dijake prav dobro pripravil za nastop. Operno gleda-lišče je bilo v ponedeljek popolnoma zasedeno z dijaki, stari in profesorji — videlo smo tudi izrazito dijaško solidarnost, ko so bili skoraj enako zastopani dijaki drugih zavodov, celo iz St. Vida so prišli. Dijaški orkester je od-mare lepo spolnil z dovršenim igranjem in

tesno zvezal vsak začetek dejanja.

Dijaki so igrali petdeljsko komedijo »Mi-ljenčeka«, ruskega pisatelja Fonvizina, ki jo je dobro prevedel osmošolec B. Zilherl. Delo je po snovi in formi prav primerno, zakaj nič ne de, če je iz 18. stoletja in se mu pozna starost, najvost in še precejšnja okornost. Prav radi starosti je za dijake tembolj po-nena. V splošnem se v delu kažejo individual-ne ruske razmere z očitno prosvetljenjsko ten-denco. Odrsko okorelost je dobro zabrisal g. Kreft s konstruktivističnim odrom in igrica je prav prijetno dobila svobodnejšega zraka. Se-veda je zabavno gledati starejšo karakterne maske, pod njimi pa čutili mladostno lahek temperament. Nekateri značaji so bili dobro do-jeti in izrazite, večinoma še preveč izrazito po-dani, nekaj bi si seveda želeli tudi bolj ure-jeno — pa kritika o tem je brez pomena. Volja in namen je vse in pa idealno delo, ki bo go-tovo našlo svoje mesto v življenju. Glede govora bi dijaki morali biti nekoliko točnejši, in se ne bi smelo slišati n. pr. sniče s temnim, prav dolгим polglasnim. — V celoti pa je to ide-alno dijaško delo vse hvale vredno. F. K.

Mariborsko pismo

Sobotni koncert Matičarjev, Matičarji so nas v soboto zvečer prav prijetno presenetili s svojim skrbno izbranim turnejskim programom. Sobotni koncertni program je vseboval samo nekatere iz-premembe, v kolikor se tiče nekaterih pesmi, ki so jih matičarji že proizvajali. V spored sta prišli radi tega še Devov »Turek« in bolgarska »Ovčar Make-donec«. Zbor je odpel svoj program z občutjem, sočno interpretacijo ter vse skozi pretehalo. Bilo je videti, da se je zbor temeljito pripravil na svojo turnejo, na kateri je seznanjal naš jug z našo pe-smijo. Dirigent prof. Mirk je nastudiral vse pevске točke z imponujočim razumevanjem. Višek kon-certa so dosegli Mokranjčev VIII. rukovet. Devova

»Strašno grmi in se bliska« ter Hubadov »Potkan-pleš« in Tajčevičeve »Pjemi od kola«, za katere je zbor žel navdušen aplavz. Poslenji točki je mo-ral zbor ponoviti. Tenorist g. Živkovič je odpel tri pesmi, ki jih je na klavirju mojstrsko spremljal profesor Mirk. Uvodoma je zborovski predsednik Janko Arnuš v jedrnatih obriših označil pomen ne-davne turnee Matičarjev. Obisk je bil zelo slab. Zbor razpolaga s sočnimi ženskimi in uglasjenimi moškimi glasovi ter z vrsto zelo pomembnih soli-stov: koncertnim tenoristom g. Živkom soprani-stinjo gđ. Vodenikovo, baritonistom g. A. Fagane-ljem, in basistom g. J. Vlahom, ki so izborna od-peli svoje partije.

»Réunion amicale«. — »La petite France« — tako smešno imenovati mariborski »Cercle fran-çais« S poukom, knjigami, poučnimi predavanji in z zabavami širi krožek med vse sloje ljubzev do francoškega jezika in kulture. »La petite France« je bila tudi nedeljska prireditev — »Réunion ami-cale« — v »Vesni«. Sestanek je bil posvečen pred-vsem glasbeni umetnosti. Dijaki zbor je zapel uvo-doma »La Marseillaise«, ki jo je številno občinstvo poslušalo stoji. Njez ta sledili pesmi »Il pleut, il pleut, bergère« in »Mois de mai«. Violinska virtuoz-ninja gđ. Z. Dernovškova je proizvajala ob spremljevanju ge. Vrečkove lepa komada »Rondino« (Kreisler) in »L'abeille« (Schubert), kot sijajna umetnica na glasovirju se je izkazala ga. Vrečkova z Debussyjevimi »Arabesques«. Operni pevec A. Jare (Bratislava) je zapel arijo »L'air de la fleur« (Bizet: Carman) in dodal v našem jeziku »Vaso-valca«, kakor je žel mnogo aplavz. V slikovito Brelanijo je povedel goste g. Mayer z Lemoine-ovo pesmijo »Le soleil de la Bretagne«. Za veselo raz-položenje pa so skrbeli g. konzul H. Furrer in go-spodični Kimovčeva in Poljančeva z enodeljanki »Le cuvier«. Nato so se zbrali številni odlični go-šnje k čajanki, ki jo je priredila s svojimi gojenkami gospa ravateljica »Vesne« Rapočeva. — Francoska kultura se vedno bolj širi v našem mestu. Za to gre v veliki zahvala g. Rapočevi, ki omogoča s svojo gostoljubnostjo take francoske prireditve.

Med Tirolci

Poučen izlet slovenskih gostilničarjev

Inomost, 4. maja

40 jih je bilo, ki so se peljali s štajerske strani; v Beljaku se jim je pod vodstvom banskega svetnika N. Velikonje priključila dvajsetorica s Kranjskega. Poučni izlet slovenskih hotelierjev, restavracijev in drugih gospodarstvenikov pod skupnim vodstvom agilnega ter iniciativnega mariborskega zveznega tajnika Petela v Tirolski in predorovsko turizma središču. Kaj bi pisal o potovanju po krasi Dravski dolini tja do obmejnega postaja Holmece, kjer fungira kot postajenačelnik ženska, ki v stanu mirno in držeč rdečo zastavico po vseh službenih predpisih regulira železniški promet.

Skozi deželo naše bolešči smo potovali s trpkimi občutki. Do neznankosti izpovedana imena, ki naj bi pomenila isto kakor Sinča ves, Tinja itd. ter naprej do Celovca kakor divnega Vrbskega jezera. Tihna vse naokoli ob obrežju. Toda preko dežele gre težka bol...

V domovini Andreja Hoferja.

In je šla pol dalje, kjer so ob številnih tunelih in veličastnih naravnih slikah ter zasneženih gorskih vrhovih slojale v osredje druge misli: da imamo tudi pri nas veliko tega in da je vse to radi pomanjkanja podjetnosti moralo ostati neizkoriščeno. Ob vsaj progi od Bad Gasteina naprej in v Tirolske dežele edinstveni krasoti letovišče za letovišcem. Zell am See, St. Johann in Tirol, Kitzbachtal, Jenbach, Hall, in tam spodaj v zillertalski dolini sloviti Mayrhofen, ki ima v svojih najmoderneje urejenih hotelih prostora za 4000 oseb. Turizma središču organizacija s svojim Reisebürojem žanje zavidanja vredne uspehe. V vseh teh letoviščenih in turizma središčih sredstev rastejo kar naprej lične in tipične tirolske stavbe s prenočišči za tuje z nizko streho in posreženimi barmami kombinacijami, pri čemer prevladujejo zlasti modra, zelena in rumena barva, ki dajejo izredno snažnim zgradbam še prav poseben čar in mišnost.

Veliko zlo

pri vožnjah po naših krajih so saje; v oko gredo, v lase se ti zagrebejo, da se pretvori glava v nekako sajčico. Ob Schwarzachu naprej, malega trga ob tirolsko-salzburski meji, kjer se križajo poti proti Salzburgu in Innsbrucku, se nadležnost neha. Železniška proga Schwarzach-Innsbruck-Bregenz je elektrificirana. Sila čedne so te elektrifirane lokomotive. Stojiš ob oknu in gledaš čuda narave: brez skrbi zaradi tistih nadležnih saj.

Takšni so Tirolci.

Troje opaziš takoj, ko pazno motriš pokrajino okoli sebe. Na hišah značilni simbolizirani zvonič z zvoncec. Bil si boja časi, ko so posele in do-

mače kličali hi kobilu s tem zvoncec na prednji strani strehe. Danes je zamrl njih zvok. Pa je ni kmetske hiše v Tirolah, kjer bi ne bilo tega majhnega zvoniča predvsem v dvojnem slogu. Pa so Tirolci zvoncec na strehi obdržali. Konservativom. Bereš napise gostilo, hotelov. So v najožji zvezi z blivšimi avstrijskimi cesarji, princ in prestolonasledniki. V Innsbrucku so na gori Isel, kjer so Francozi vojsko Andreja Hoferja porazili, še pred nedavnim odkrili spomenik bivšemu avstrijskemu cesarju Francu Jožetu: z največjim spoštovanjem govore o bivših avstrijskih vladarjih in nekdanji veliki in močni Avstriji. Das kaiserliche Land Tirol... Večina v dolinah številne cerkve, pretežno zgrajene v gotskem slogu. V južnejši predelih ob navedeni progi so zgrajene tudi v romanskem slogu in tipični južnotirolski masivnim zvonicom, dočim prevladujejo v krasnem zillertalskem področju minaretsko vitki zvonič z ostri zašiljenimi gotskimi vrhovi. Tirolci so zelo pobožni ljudje. Včeraj smo se vozili na zillertalski progi: iz vseh cerkva so vrele velike množice ljudstva, ki je opravilo svojo nedeljsko cerkevno dolžnost. V Jenbachu natlačeno polna cerkev. Ob poti številne kapelice in križi. Bil je v neki tukajšnji kavarni človek, ki je izjavil svoj večerni študežni program. Kdaj je v neki njeni zvezi šlo preko njegovih ustnic izveličarjevo ime, spregovoril ga je z globokim občutjem in resnobo. Tirolci so v božjem laboru. Odločno v božjem laboru.

Mesto ob Inu.

Zile tirolskega življenja se stekajo v prestolnici ob Inu. Inomost (Innsbruck) je središče sedanosti in preteklosti tirolskega življenja. Na vsak korak naletiš na zgodovino te čudovite dežele. Cesar Maksimilijan; Andreas Hofer; bilka na hribu Isel; strosolavna dvorna cerkev z grobom cesarja Maksimilijana; grobovi Andreja Hoferja in Speckbacherja; srebrna kapelo; dvorni grad iz leta 1776, z impozantno ter slikovito opremljeno dvorano. Id.

Včeraj smo pripisali semkaj. Innsbruck je vredna prestolnica zemlje kakor je Tirolska. Danes šteje 73.000 prebivalcev. Promet je v središču mesta uprav velikomestni; s tipično prusko piket-habvo opremljeni stražniki imajo obilo odgovornega posla. Ob 11. slika danes na gori Isel položila Zvezni tajnik Petela in g. A. Osel na spomenik Andreja Hoferja lep venec z napisoma Südtirol ter Gortica. Trst in Isel v državnih jugoslovanskih barvah ter florom. Tajnik Petela je imel ob tej priliki ognjevit spominski govor, v katerem je ob spominu na tirolskega junaka Andreja Hoferja opozarjal na skupno bol, ki navdaja ob imenih, naznačenih na vencu, naš in tirolski narod. Svoj počastitveni govor je ponovil v nemščini. Stali so tam okoli stariki in starker, možje in žene iz Tirol ter poslušali. V obeh so zasleketale solze...

Gostilničarska pivovarna v Laškem

V torek dne 5. maja se je vršila v Laškem zadnja seja pripravljalnega odbora za ustanovitev gostilničarske pivovarne d. d. v Laškem. Predsednik Majcen se spominja v otvoritvenem govoru dveh umirlih članov gg. Stepiča in Zorca, ki sta veliko pripomogla za ustanovitev. Povdarjati moramo skrajno požrtvovalnost vseh članov pripravljalnega odbora, ki so vse stroške, ki so jim nastali v zvezi s pripravljalnimi delom, krili iz svojega. Tajniško poročilo je podal g. Troj. Začasna koncesija, ki je bila izdana decembra 1930 je bila potrjena od ministrstva marca 1. l. Podpisanih 24.427 delnic nominalne 500 Din, v celoti 12.213.500 Din. Ker se je subskripcija predčasno zaključila, marsikdo ni podpisal delnic. Ker je omogočeno vplačevanje delnic na obroke, se je nabralo dosedaj delniške glavnice v

znesku 2.375.040 Din. Vsi stroški do sedaj z nakupom zemljišča vred znašajo 259.000 Din. Ustanovni občni zbor se vrši v sredo dne 27. maja ob 9 dopoldne v hotelu »Savinji« v Laškem. Pristop imajo vsi delničarji v smislu pravil odu. njihovi namestniki s poverili. Dnevni red občnega zbora je sledeči: 1. Otvoritev po predsedniku, 2. poročilo pripravljalnega odbora in sklepanje o absolutoriju, 3. sklepanje o izdelovanju kvasa, 4. čitanje odobrenih pravil, 5. sklepanje o zvišanju delniške glavnice, 6. pod a) volitve upravnega sveta in namestnikov, pod b) vol. nadzorstva in namestnikov, 7. služajnosti. Sejo je zaključil g. Majcen s toplo zahvalo vsem, ki so pripomogli s svojimi sodelovanjem utesnitvenju začrtanega cilja.

Nemčija - naš največji uvoznik

Ob komentiranju podatkov o naši zunanji trgovini v letu 1930. smo dne 7. febr. v št. 30 napisali, da bo Nemčija v našem uvozu prišla v l. 1931. na prvo mesto. Iz pravkar objavljenih podatkov za prve tri mesece t. l. pa je razvidno, da se je ta naša prognoza že uresničila. Kajti Nemčija je postala naš največji uvoznik in preseгла vse ostale države. Njen izvoz k nam je sicer radi svetovne gospodarske krize manjši v absolutni vrednosti, odstotno pa je narasel od 15.12 na 18.05%, torej za skoro cele 3 odstotke ali za eno petino. Odstotni delež kakor tudi absolutna višina deleža ostalih držav pa sta nazadovala.

Povečanje izvoza v CSR

Svetovna kriza je prizadela tudi naš izvoz, ki je v prvih 3 mesecih t. l. v primeri z lanskim letom padel. Važno pa je zabeležiti, da je edino naš izvoz v CSR radi brezpopodbenege stanja med CSR in Madjarsko narasel od 81 na 108 milij. Din. Še bolj pa je narasel odstotni delež: od 4.78 na 9.31%.

Zanatska banka kraljevine Jugoslavije a. d. podružnica Ljubljana, Dunajska cesta št. 31 (hiša Zidarjev dedec) zamenjava svojim delničarjem iz Ljubljane začasne za stalne delnice. Obenem tudi izplačuje dividendo za poslovno leto 1930, katere znaša 14 Din za delnico. Delničarji izven Ljubljane prejmejo stalne akcije in dividendo od centrale v Beogradu potom svojih krajevnih cenzurnih odborov, odnosno organizacij.

Konkurzi. Konkurz je razglašen o imovini Podlaha Antona, trgovca v Ormožu in žene Ane; roki 13. maja, 13. in 20. junija. — Nadalje o imovini Mazorana Ane, soproge bivšega trgovca v Mariboru; roki: 13. maja, 1. in 6. junija 1931.

Pokojniški zavod za namencec ima občni zbor v Ljubljani 3. junija ob 10 v magistratni sejni dvorani. Na dnevnem redu je poleg računskega zaključka za 1930 še določitev zneska za podporo vdovam z otroci za 1932 v smislu pravilnika o draginjskih določilih.

Občni zbori: Ljubljanska borza za blago in vrednote 28. maja ob 16; Delniška tiskarna 21. maja ob 18 (bilanca 1930, volitev načelstva in nadzorstva); »Slavija«, jugosl. zavar. banka v Ljubljani 28. maja ob 15 v Lj. kred. banki (bilanca 1930, delne volitve uprave, volitev nadzorstva).

Licenciranje bikov v Kranju. V petek dne 8. maja ob 8. ure dop. naprej se bo na živinskem trgu v Kranju vršilo licenciranje bikov za občine Hrašče, Kranj, Strazšče, Sv. Jošt, Predosje in Naklo. Priglati je treba vse bika od 15 mesecev starosti dalje, tudi one, ki so bili že lani ali pozneje naknadno licencirani. Razdeljevale se bodo tudi podpore.

Borza

Ljubljana, 6. maja.

Denar

V današnjem deviznem prometu so ostali tečaji v glavnem neizpremenjeni. Popustili sta Praga in Budimpešta, dočim je bil nekoliko čvrstejši London. Promet je bil srednji, znatnejši le v devizah London in Berlin. Vse zaključene devize je dala Narodna banka.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaj.) Amsterdam 2284.50 blago, Berlin 1352.25—1355.25 (1353.75), Bruselj 790.00 bl., Budimpešta 991.36 bl., Curih 1093.50—1096.50 (1095), Dunaj 798.4—801.4 (799.90), London 276.04—276.84 (276.44), Newyork 56.63—56.83 (56.73), Pariz 222.21 bl., Praga 168.33 bl., Trst 297.48—297.63.

Zagreb. Amsterdam 2281.50—2287.50, Dunaj 798.40—801.40, Berlin 1352.25—1355.25, Bruselj 780.60 bl., Budimpešta 789.80—792.80, London 276.04—276.84, Milan 296.55—298.55, Newyork 56.63—56.83, Pariz 222.21 bl., Praga 167.93—168.73, Curih 1093.50—1096.50.

Skupni promet brez kompenzacij 6.6 milij. Curih. Belgrad 9.1355, Pariz 20.29, London 25.245, Newyork 519.075, Bruselj 72.175, Milan 27.1775, Madrid 54, Amsterdam 208.60, Berlin 123.61, Dunaj 73.04, Stockholm 139.15, Oslo 138.96, Kopenhagen 138.95, Solija 3.765, Praga 153.775, Varšava 58.20, Budimpešta 90.535, Atene 6.725, Carigrad 2.465, Bukarešta 3.085, Helsingfors 13.065.

Vrednostni papirji

Tudi danes je bila tendenca za vojno škodo čvrsta. Dolarski papirji so narasli v tečaju. Promet pa ni bil znaten, zaključena je bila edina vojna škoda poleg 8% Blterovega posojila. V Ljubljani je bila zaključena promptna vojna škoda po 425. Belgrajska borza pa danes radi pravoslavne praznika ni poslovala. Med bančnimi papirji so bili zaključki po neizpremenjenih tečajih v Poljbanki in v Unionbanki. Nadalje je bila zaključena Narodna banka. Industrijski papirji so bili brez interesa in pri skoro neizpremenjenih tečajih ne beležijo nobenih zaključkov.

Ljubljana. 8% Blter. pos. 93.25 bl., 7% Blter. pos. 83 bl., vojna škoda pr. 425 zaklj., Celjska 150 den., Ljublj. kred. 120 den., Prastediona 920 den., Kred. zavod 160—170, Veveč 120 den., Stavbna 40 den., Ruše 220 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 88—88.50, agrarji 51.25—52, vojna škoda ar. 425.50—426.50, (425.50), kasa 425.50—426, 6. 425.50—426 (425.50), 7—12. 425.50 bl., 8% Blter. pos. 92.75—93.25 (92.50, 93, 93.25), 7% Blter. pos. 82.75—83, 7% pos. Drž. hip. banke 85—86.50, 6% begl. obv. 66.25—66.75, Tobacne srečke 25 bl., Srečke Rdeč. križa 39 den. Bančne delnice: Ravna gora 50—60, Poljo 52—53 (52), Kredita 119—125, Union 174—176 (174), Jugo 73—74, Lj. kred. 120 den., Medjunarodna 69 d., Narodna 7850—8000 (7850), Prastediona 925—930.

Sport

Zanimive tekme v nedeljo

Novi sistem nogometnega državnega prvenstva sedaj privikrat ne zastavlja slovenski nogomet. Zastopnikom slovenskega nogometa je dana prilika, da enkrat dokazata, kako zelo pretirano je bilo omalovaževanje slovenskih klubov.

Izgleda, da se naša vodilna kluba tudi zavedata naloge, katere ju čaka v tem prvenstvu. Brez dvojne je, da bo naše občinstvo njihova stremjenja vsestransko podprlo, kajti enkrat si moramo biti že na jasnem, da je vsak poraz naših klubov v tem tekmovalju istočasno tudi zmaga onih, ki so vedno trdili, da je zastavljanje slovenskega nogometa povsem upravičeno.

Ilirja igra prvo tekmo v Zagrebu proti moštvu državnega prvaka, dočim bo imelo Primorje dolžnost, da na domačem terenu brani prestiž našega nogometa proti renomiranim zagrebčkim akademikom.

Tenis-sekcija SK Ilirja obvešča vse svoje prijavitelne klane, da se v petek 8. t. m. otvorijo vsi prostori ter so od tega dne dalje dnevno na razpolago igralcem. Razdelitev partij ter pravila za igranje so razvidna na klubski deski v garderobi. Vse članstvo se opozarja, da naj ne nabavi lastnih žog, ker dobe iste od sekcije. Klubsko legitimacijo naj ima vsak član radi kontrole vedno pri sebi. — Načelnik.

Kako je treba trenirati

Dostikrat sem že razmišljal, zakaj starejši sportniki nikoli nismo prišli na višino, na kakršni je danes naša mladina. Res, nekoliko več tehnik je danes, toda to ni glavni vzrok. Ako pomislimo, kako smo trenirali tek, vidim takoj razliko. Mi nismo poznali vaj za vzdržnost. Ko smo trenirali teke, smo tekli vedno le isto progo, nikomur pa ni prišlo na misel teči mesto 100 m, 400 metrov. Tekalci na 100 metrov nikdar niso tekli recimo trilateralno ali štrikratno progo; največkrat ni nobeden pretekel niti 100 metrske proge. Tako je bilo pri lahko-atletih, enako seveda tudi v drugih sportnih panogah. Pripravljalne gimnastike sploh nismo poznali.

Stil, ki je danes tako važen, pa pridobimo samo, ako vadimo daljše proge. Vsa tehnika sportniku ne pomaga, ako ne vzdrži do konca. Zakaj, ako nimajo sree, pljuča in mišice rezervne zaloge, mora vsak tekmovalac v končnem spurtu podležiti. Kot primer za to trditve si ogledimo samo fenomenalnega Tarisa. Tarsi je kar naenkrat postal najboljši plavalce sveta. Kako je to dosegel? Pred leti, ko je pričel trenirati plavanje, je bil zelo šibek mladenič. Čeprav je strokovnjak na kratkih progah, vedno trenira samo dolge proge. Pozimi plava vedno dva do tri tisoč metrov, si pri tem utrjuje hrbtno mišičevje. Sam trdi, da začetniki ne bi smeli nikoli plavati manj kakor 200 metrov. Kratke proge kvarijo stil, in radi napačnega treniranja propade marsikateri talent. Na daljših progah se naučimo uporabljati silo ekonomično, in to je glavni! Mislimo, da bo to mnenje Tarisa tudi za naše razmere pravilno.

St. Jernej

Proslava sv. Florijana, patrona gasilcev se je udeležilo vseh 5 gasilskih društev. V strnjanih vrstah so korakali za zvoki godbe k sveči maši v podružno cerkev v Šmarje. Cerkev je kot po navadi vsako leto, tudi letos prav okusno ozaljšal g. Pepe Založkar.

Cement, kot podpora za zgraditvi gošnji jam, bodo prosili po daljšem času v kratkem dobili. Pride po povzetju, vsled česar bo marsikoga spravilo v zadrego. Je pač denarna kriza.

Poročila sta se Recelj Franc, pos. iz Razdrtega in Bučar Franciška iz Vrha. Oba sta bila dolgoletna cerkvena pevca.

Smrt je pokosila užitarja Janeza Jakšeta iz Dol. Stare vasi.

Srbska 187—190, Zemaljska 140—143. Industrijske delnice: Nar. šum. 23 den., Gutmann 128 den., Slaveks 25—35, Slavonija 200 den., Danica 77.50—87.50, Drava 235—237, Sečerača Osjek 290—295, Osj. ljev. 215 den., Brod. vag. 64 den., Union 70—71, Vevče 120 den., Isis 45 den., Ragusea 340—350, Oceanija 175—195, Jad. plov. 530 bl., Trboveljska 307—309.

Notacije državnih papirjev v inozemstvu. London: 7% Blter. pos. 81.25—82, Newyork 8% Blter. pos. 91—92, 7% Blter. pos. 81.25—81.50, 7% posojilo Drž. hip. banke 85—85.50.

Dunaj. Don. sav. jadr. 88.80, Wiener Bankverein 16.05, Creditanstalt 15.45, Escompteges. 155, Zivno 84.25, Ausaiger Chemische 130.75, Mundus 130, Alpine 17.55, Trboveljska 37.50, Rima Murany 47.40.

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je ostal danes neizpremenjen. Dovozi so nadalje slabi. Povpraševanje pa je znatno. Pšenica je nadalje čvrsta, cene pa so ostale neizpremenjene. Koruza stane 107.50, pariteta Indija.

Budimpešta. Tendence prijazna, pšenica ustaljena. Promet miren. Pšenica maj 15.25—15.40, zaključek 13.26—15.28, junij 15.12—15.18, zaklj. 15.15—15.16, rž maj 13.90, zaklj. 13.90—14, koruza maj 13.38—13.63, zaklj. 13.63—13.64, julij 13.70—13.88, zaklj. 13.87—13.89, tranz. maj 10.90, zaklj. 10.90—10.95, julij 11.15—11.20, zaklj. 11.15—11.20.

Živina

Ljubljanski sejem 6. maja 1931. Dogon je znašal (v oklepajih število prodanih glav): 257 (24) konj, 46 (25) volov, 63 (20) krav, 17 (12) telet, 593 (450) prašičkov za rejo. Sejem je bil razmeroma zelo živahen, posebno s prašički za rejo je bila kupčija prav znatna. Gene za govejo živino so pa popustile za 50 par pri kg. Ravno tako so bile nekoliko cenejše debele krave. V ostalem so bile cene sledeče: Voli I. 7.50, II. 7 in III. 6, krave debele 4.50 do 6, klobasarice 2.50—4 Din (vse za kg žive teže). Prašički za rejo so se trgovali po 100 do 150 Din, konji pa po 300 do 5000 Din po komadu.

Novosadska borza v letu 1930

Iz poslovnega poročila novosadske borze posnemamo, da je lani znašal promet 23.067 vagonov (1929 22.400.5 vagon), toda vrednost je od leta 1929 na 1930 padla od 525.4 na 408 milij. Din, kar je v zvezi s padeem cen žita. Največ prometa je bilo v koruzi 12.146.5 (7.090.5), v pšenici 6.516 (11.453 vagon), v otrobi in moki 3.511 (2.218) vagon. Vidimo, da je v prometu prišla koruza na prvo mesto pšenice, kar je pripisovali začasnim ukrepom za ceno pšenice na naših trgih.

Poslovanje razsodišča se je povečalo. Vrednost pravi je znašala 14.8 (11.9) milij. Din, eksperimentirano pa je bilo 1.629 (1.970) vagonov. Finance borze so bile ugodne; pri donosu 1.55 (1.48) je znašal dobiček 0.208 (0.307) milij. Dolg borze, ki ga ima na svoji palači, so je znižal lani od 2.154 na 1.886 milij. Din. Stavba je bilansirana s 4.3 milij. Din.

Število članov je padlo od 298 v l. 1929 na 286 v l. 1930.

Kolinska

Okusna in zdrava je
KOLINSKA KAVA

Iz raznih krajev

Rakek. Poročila sta se včeraj v larni cerkvi v Cerklji tukajšnji župan g. Juvančič Anton in gosposlana Mimi Knap iz Cerkluce. Castitamo! — Tukajšnji »SK Javornike gre v nedeljo v Novo mesto, kjer se bo že sedmič pomeril s tamošnjim SK Elanom za naslov prvaka kranjske province. Želimo našemu »Javorniku«, da bi zmagal s takšnim uspehom kot pri prvem srečanju z »Elanom«.

Mirna. Poročila sta se g. Polde Novak in gđ. Francka Smole, hčerka iz znane gostilne pri »Vidmarju« na Mirni. Obilo srčce. — Čepljenje proti osepnicam se vrši prih. petek, 15. maja v šoli. — Električna, ki je zadnji teden vsled čiščenja strojev ugasnila, zopet dobro sveti.

Preska pri Medvodah. Tudi pri nas kakor v vsi ljubljanski okolici pridno zidamo. Slavbena zadruha Goričane v Preski je pridobila na veleposelstvu ljublj. škofije 29 stavbšč, na katerih se bo letošnje leto postavilo 8 hišic. Razven te zidajo tudi drugi, tako da bodo letos najmanj 13 novih hiš. — Pri naši osnovni šoli se blizu dela h koncu. V 2 mesecih bo — upamo — stavba popolnoma dovršena. — Za solo v Medvodah in novi zdravstveni dom se gradi nov vodovod. Voda se bo zajela v Vašah. Tako bomo imeli v naši mali župniji 4 vodovode in sicer v Preski, Vašah, Goričah in sedaj že v Medvodah. — Novi most čez Soro in novo cesto k istemu zgoraj Medvod gradimo že več kot pol leta, pa delo kar noče iti prav izpod rok. Pa niso načrti po volji, pa je cesta preozka, pa zopet nagaja voda, ki je vzela že 2 ali 3 zasile mostove itd. itd., tako da bo trajalo še nekaj mesecev, predno bosta most in nova cesta otvorjena. — Majdiš iz Kranja je letos razširil svoje električno omrežje že v Vase, tako da bodo imeli električno luč vse vasi v okolici Medvod.

St. Peter v Sav. dolini. V nedeljo dne 10. maja vzprizorijo vojniki pevec v cerkveni hiši v St. Petru spevoigro »Darinko«. Prireditve je bila namenjena že za mesec februar, a se vsled raznih neprilik ni mogla vršiti. Priporočali je, da si nabavite vstopnice že v predprodaji pri cerkovniku Božiču, da se bo prireditve pravočasno začela. Vabljeni so vsi prijatelji peja in postnega razvedrila.

Ormož. Kletarsko društvo v Ormožu, r. z. z. o. z. je imelo v soboto, dne2. maja svoj 33. redni letni občni zbor, izvoljen je bil zopet prejšnji odbor z eno izpremembo. Na obnem zboru se je razpravljalo tudi o nadaljnjem delovanju zadruge. Sklenilo se je, da se bo pričelo v tekočem letu tudi z nakupovanjem sadja ter so se v tem smislu izpopolnila pravila. Tudi glede vinske kupčije so se v zadnjem času storili važni koraki. Navzoči člani so z zadovoljstvom vzeli na znanje, da je zadruha pričela s tipiziranjem naših slovenskih vin, ker so taka tipizirana vina mnogo bolj iskana ter se vedno lažje spravijo na trg. En tip Liutomersko-ormoškega vina Kletarskega društva bo razstavljen tudi na l. banovinski vinski razstavi v Mariboru, kjer bo imelo Kletarsko društvo svoj oddelek.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Cetrtek, 7. maja: 12.15 Plošče (slovenska in plesna glasba) — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Otroška ura, radio-tekla. — 18.00 Plošče. — 18.30 Drago Ulagi: Gimnastične vaje. — 19.00 Dr. Mirko Rupel: Sebohrvačina. — 19.30 Dr. Reyat: Vremenslovičje. — 20.00 Pero Horn: Duševna vzgoja otrok. — 20.30 Koncert piveškega društva Ljubljanski zvon. Pevovodja Zorko Prelovce. — 21.30 Fugot-solo s klavirjem. (Fugot: Jan. Beranek, klavir: ga. Dörfler). — 22.30 Časovna napoved in poročila.

Petek, 8. maja: 12.15 Plošče (odlomki iz oper, fantazije) — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 18.00 Radio orkester — 19.00 Prof. Niko Kureti: Problematika sodobnega ljudskega teatra — 19.30Dr. Lovro Susnik: Francosčina — 20.00 Gospodinska ura (Krekova gospodinska šola) — 20.30 Samospevi gđe. Dragice Sok — 21.00 Radio orkester — 22.00 Časovna napoved in poročila.

Drugi programi

Petek, 8. maja. — Belgrad: 12.45 Radio-orkester. — 17 Narodne pesmi. — 18 Narodne z dudo. — Zagreb: 12.30 Plošče. — 17 Popoldanski koncert. — 20.30 Koncert (Belgrad). — Budapest: 12.05 Koncert salonskega orkestra. — 17.25 Piano. — 19.35 Koncert ciganske glasbe. — 20.35 Slušna igra. — Dunaj: 13.10 Wagner (Plošče). — 20 »Sola za skandale«, komična opera, v. Klenau. — 21.50 Večerni koncert. — Milano: 12.30 Pesta glasba. — 19.05 Pesta glasba. — 20.35 »Cezarjeva zaročenka« — komedija. — Praga: 19.05 Violinski koncerti. — 21 Orkestralni koncert. — 22.20 Večer sodobne glasbe. — Langenberg: 20 Vesela glasba in serenade. — 22.30 Nočna glasba. — Rim: 17 Orkestralni koncert. — 21.05 Simfonični koncert. — Berlin: 19.20 Orkester (pohala). — 21.25 Pevski zbor. — Toulouse: 12.45 Koncert opernega orkestra. — 13.15 Popevke. — 20 Operna glasba. — 20.45 Plesna glasba. — 20.30 Violina. — 22.10 Dunajski orkester. — Mühldacker: 11.45 Koncert. — 13.30 Orgle. — 16.30 Popoldanski koncert. — 20.30 Citre. — 21 Orkestralni koncert. — Barcelona: 13 Radio sekstet. — 11.05 Radio-orkester. — 21.30 Vokalni koncert: Sopran. — Mor. Ostrava: 16.30 Radio-orkester. — 19 Praga.

Najdrznejše delo mladega Stalina

Poročali smo pred nekaj meseci pod naslovom »Stalinova matična o življenjskem poteku sedanjega ruskega diktatorja Stalina, sina kavkaškega čevljarja. Mati ga je dala v šole, da bi postal pravoslavni svečenik. Med šolo se je mladi Stalin mnogo bavil z revolucionarnimi deli, ušel je iz semenišča, postal revolucionar, zgubil vero in jo vzel tudi materi.

Se zanimivejše podatke beremo o poznejšem udejstvovanju mladega revolucionarja. Leta in leta je prežedel v skritih podzemskih tiskarnah, kjer je pripravljala propagandni material za revolucijo. V vseh letih je le redko prišel iz svojega podzemnega skrivališča na beli dan. Pozneje je vodil nevarne Transporte, ki so razširjali revolucionarno literaturo. Pri tem poslu ga je policija večkrat prišla in vrgla v ječo, iz katere pa je vedno ušel, da je započel še drznejše dejanje.

Skoro je dobil priliko, da stori revoluciji veliko uslugo. Bilo je l. 1906 in 1907, ko je ruska vlada revolucionarje bolj pritiskala kakor kdaj prej. Tedaj sta Stalin in Trocki živela v Parizu v največji revščini. Pripovedujejo, da sta oba skupaj imela le en par čevljev. Blagajna revolucionarne organizacije je bila prazna. Poskušali so ponarejati carske rublje, kar pa je policija preprečila. Da bi prišli do denarja, so se mladi komunisti baje po Leninovem navodilu odločili, da bodo poročili bogate vdove in njihovo doto dali v blagajno v revolucionarne namene. Toda tudi to se ni obneslo. V tej stiski so nekateri revolucionarni voditelji komunistične stranke sklenili, začeti z ropi na blagajne. Te rope so imenovali »Ex«, kar pomeni expropriatio (komunistično razlastitev zasebne lasti). Te »razlastitve« so komunisti res začeli izvajati na ta način, da so udirali v banke, trgovine in zasebne hiše ter tam pobrali denar, dragulje in druge dragocenosti, ki jih je bilo lahko vzeti s seboj. Toda ta način pridobivanja sredstev za revolucijo je bil nevaren in le malo komunističnih pristašev je imelo zmožnost, sodelovati pri ropu in umoru. »Ex« so postali specialiteta najbolj divjih med revolucionarji — to so bili v prvi vrsti Kavkazci.

Stalin se ni ustrašil ničesar. Odločno je izjavil, da bo na čelu svojih sorojakov izvedel vsako ekspropriacijo, ki bi jo zahtevali od njega. Kar je obljubil, je tudi izpolnil. Pod njegovim vodstvom so revolucionarji izvedli več ropov, ki so sicer precejšnjimi smrtnimi žrtvami na njihovi strani prinesli njihovi blagajni večje vsote denarja. Najslavnejši teh

»Exov« je bil dne 23. junija 1907 opoldne izvršen napad na blagajnika ruske državne banke v Tiflisu. Omenjenega dne je ta uradnik, Kurdjukov po imenu, prevzel na pošti iz Petrograda došlo denarno pošiljatev. Voz, v katerem naj bi se transportiral denar v višini enega milijona rubljev, so stražili kozaki. Nobenemu človeku ni prišlo na misel, da bi mogel biti denar ob belem dnevu sredi mesta v nevarnosti.

In vendar se je zgodilo: S strehe sosedne palače je nekdo vrzel bombo. Istčasno so pričeli pasanti na ulici streljati na kozake. Nastala je velika panika, ki je zajela tako pasante kakor tudi policijo in celo same kozake. Kljub temu so opazili, da hiti neki mož iz bližnje hiše proti vozu. Ko so ga hoteli kozaki prijeti, je vrzel drugo bombo. Kozaki in konji so pocepali na drobne kosce raztrgani

na tla. Mladi mož pa je ostal kakor po čudežu nepoškodovan. Iz revolverjev so streljali nanj, tudi on je streljal; vseeno je prodril do gorečega voza, iztrgal mrtvemu blagajniku denarno torbo in izginil. Vse se je izvršilo v petih minutah in na mestu je obležalo 50 mrtvih. Mladi mož je bil Stalin. Milijon rubljev, ki jih je oropal, je dospelo kljub raznim zaprekam v strankino blagajno v Pariz. Le en sam rubeljski bankovec je lahko zasedla policija. Mož, ki ga je imel, je bil aretiran. Predstavil se je kot komunist Valah. Danes se imenuje Litvinov, znani zunanji minister Sovjetske unije.

»Ex« na glavnem trgu v Tiflisu ni bilo zadnje dejanje Stalinovo, pač njegovo največje. Vsa ruska policija je bila na nogah in so kljub temu ostala poizvedovanja za storilci brezuspešna...

Proslava 1100 letnice sv. Ansgarja v Hamburgu. Hamburški katoličani so te dni proslavili 1100 letnico sv. Ansgarja, apostola severne Nemčije. Malo ribiško vas je sv. Ansgar napravil za središče svojega misijonskega delovanja, ta vas je postala tudi škofijski sedež sv. Ansgarja. In tam, kjer je stala nekoč ta mala ribiška vas, stoji danes svetovno pristanišče Hamburg. Na sliki vidimo sprejem papeževga nuncija Orseniga, ki se je udeležil slavnosti.

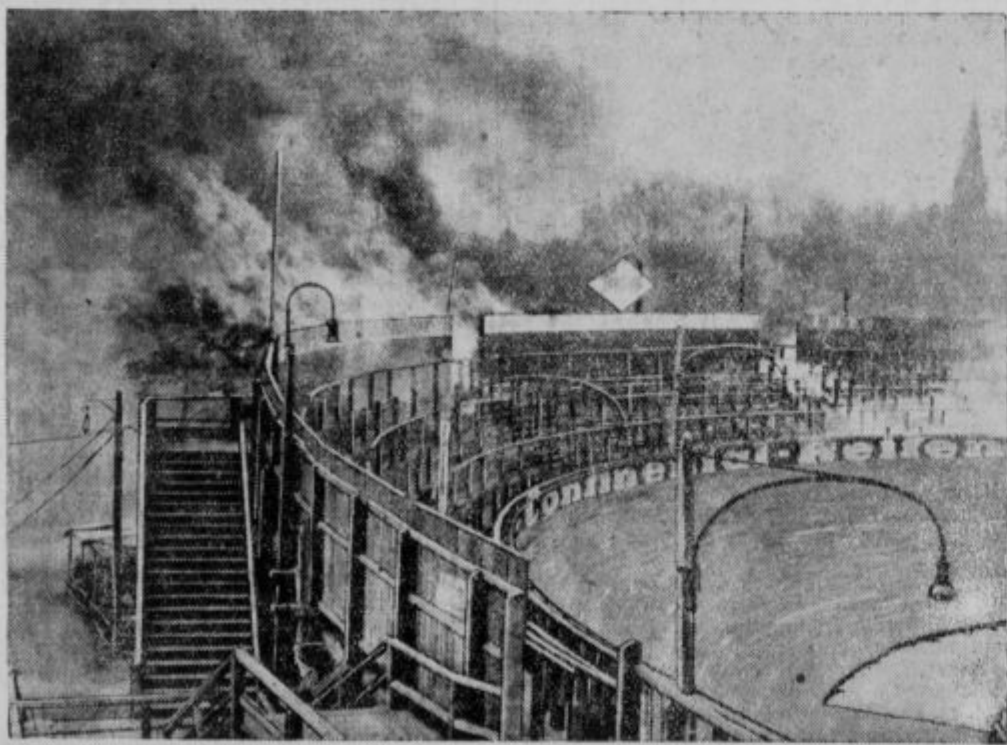
Parnik 4000 m nad morjem

Gorata Bolivija ima celo vrsto pokrajinskih rekordov. Glavno mesto La Paz leži najvišje med vsemi mesti na svetu, železnica teče v največji višini in puščava, ki se razteza v višini nad 4000 metrov nad morjem, je istakotako najvišja na svetu. Največje čudo pa je vrhu And — 3812 metrov nad morjo gladino — ležeče jezero Titicaca. Njegova površina meri 8200 kvadratnih kilometrov in je po svojem obsegu že pravo morje. Na vsak način je to najvišje ležeče za parnike plovno jezero. Tujskemu prometu služi velik, moderen parnik, ki ima promenadne krove, kabine, razne salone in dvorane, kakor oceanski parniki. Tuji prihajajo z železnico, ki prehaja tu na peruansko ozemlje. Tujski promet ni posebno velik — jezero je le preoddelano od ostalega sveta — in vrhu tega je treba imeti za vožnjo po njem zdravo srce; zrak je v tej višini že redek in zahteva mnogo telesne odpornosti.

Tudi trgovski polniki so tu še redki gostje. Na parniku, ki nosi ime »Coya«, kakor so se imenovali cesarice Inkov, zato ni nikoli tesno za prostor.

Jezerka površina se širi do daljnjega obzorja, kjer se komaj vidno temne nasprotni bregovi. Iz vode se dvigajo gorske stene v bajnih barvah: od rumene do temnordeče.

Bregovi so členoviti in po jezeru je posutih mnogo otokov. Nad vsem pa se preliva čudovito čisto plavo nebo. Nad jezerom poltavajo galebi, ki so gotovo še potomci prastaršev, ki so preživeli orjaški geološki preobrat, ki je to pokrajino popolnoma preobličil. Titicacaško jezero je po mnenju znanstvenikov ostanek nekdanjega velenja, ki so mu naravne sile dvignile dno v to višino in ga obdale z gorami. O tem priča tudi okolnost, da vsebuje jezerska voda nekoliko soli.

Kolesarsko dirkališče v Berlinu je velik požar popolnoma uničil.

Vzorna farma

Pruska vlada je ustanovila med vojno v Finowu blizu Berlina veliko kmetijo, ki je zalagala z živili delavce bakrene livarne. Po vojni se je spremenila farma v vzorni zavod, ki se poslužuje najnovejših gospodarskih tehniških izumov. Grede in polja so po potrebi kurjena z elektriko in deležna umetnega deževja, kar omogoči izdatnejšo in ponekod celo večkratno letino.

V velikanskem kurniku s 4 in pol tisoč kokoši padajo sveža jajca takoj na mehaničen trak, ki jih nese v skladišča. Razen tega pošilja kmetija svoje pridelke s tovor-

nimi avtomobili v Berlin in jih prodaja dopoldne na določenih krajih naravnost kupcem brez vsakega vmesnega posredovanja trgovcev. Vsled tega je finowsko blago cenejše ko v vseh berlinskih trgovinah in uživa veliko priljubljenost. Več kmetov iz okolice je že sledilo temu zgledu. Njihova vozila so opremljena z označbo »neposredna prodaja«.

Profesor in njegova žena sta se vrnila iz gledališča. »No, kdo je bolj raztresen, ti ali jaz,« je zmagoslavno zaklical profesor ter izvlekel izpod suknje dva dežnika. »Ti si pozabila svoj dežnik, jaz se pa nisem spomnil samo svojega, ampak tudi tvojega.«

Žena: »Saj vendar nisva ne ti ne jaz vzela dežnika seboj v gledališče.«

Slavnosti v Padovi

o priliki sedemstoletnice smrti sv. Antona Padovanskega 1931—1932.

Na pobudo gg. škofa in župana padovanskega ter redovnikov minoritov je razposlato mesto Padova vsemu svetu povabilo na slavlje gornje stoletnice.

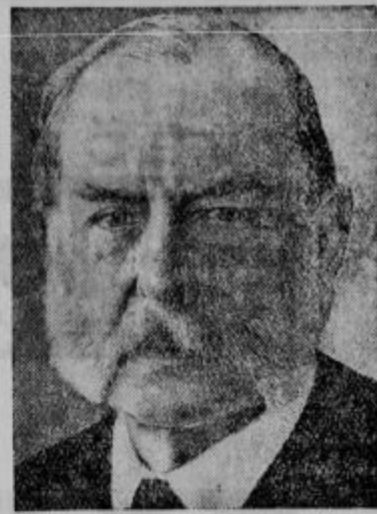
S polnim zaupanjem in navdušenjem je nanj odgovoril ves krščanski svet. Spominke svečanosti, odobrene po sv. očetu, na kogar zro vsi verniki in čigar uredbo podpirajo vse oblasti v iskrenem edinstvu, so se pričele v aprilu ter bodo trajale ob raznih cerkvenih obredih in slavljih, razstavah in romanjih, do oktobra 1932. Dne 13. junija 1931 bo pooblaščen kardinal Nj. Sv. papeža bral pontifikalno mašo na svetnikovem grobu.

Po specijalnih uradih, ki jih je organiziral odbor, se javljajo romanja iz celega sveta, medtem ko se goreče pripravljajo Padova, da s preureditvijo hotelov in vsemi javnimi pripomočki sprejme in vredno pogosti vernike, ki bodo prihiteli v sveti kraj.

Važna bo mednarodna razstava sedanje krščanske umetnosti, ki bo odprta od junija 1931 do julija 1932; prijavi so udeležbo poleg najzastavnejših italijanskih umetnikov tudi tuji, doslej iz 7 držav. Dobila je 100.000 lir podpore za premije in je postavljena v impozantni arhitektonski stavbi na mednarodnem vzorčnem sejmu v obliki bazilike. Že sedaj obeta postati umetnostni dogodek največje važnosti priči odmeva po vsem svetu.

Po tem povabilu vernikov bo odbor v kratkem razposlal brošuro kot vodnika; ta propagandna knjižica bo vsebovala ves program svečanosti, na katerih bodo imeli romanji posebne olajšave.

Objavljen bo uradni plakat, ki bo po vsej Evropi in onstran oceanov nosil sugestivno vizijo o starem svetnikovem grobu.

Ameriški bančni knez George Fisher Baker, eden najbogatejših ljudi na svetu, ki je razpolagal s premoženjem nad 14 milijard dolarjev, je umrl v starosti 91 let. Baker je bil sin čevljarja in 16 let star vstopil kot učenec v finančni oddelek newyorške državne uprave. Kmalu se je povzpela do vodilnih osebosti First National Bank. Baker je daroval mnogo milijonov za dobrodelne namene.

Vulkani - gonilna sila

Vodo, premog in petrolej je človek vpregel, da mu ženejo stroje. V zadnjem času so začeli v ta namen izkoriščati tudi ognjenike.

Na Toskanskem, blizu Florenze, se nahaja vulkanska dolina, ki jo označuje že njeno ime: Valle dell'Inferno — Peklenska dolina. Do pred nekaj leti sta se te doline v strahu ogibala človek in žival. Dokler se ni nekega dne javil znani italijanski kemik in inženier knez Conti ter začel sredi razpite doline graditi veliko elektrarno. Postavili so parne turbine in dinamo stroje, položili celo omrežje kablov in cevi — le kotlov ni bilo nikjer videti, dasi so drugače pri parnih turbinah glavni sestavni del naprav. Namesto tega so zavrtali v vroča vulkanična tla cevi, iz katerih so nemudoma šinili debeli curki pare. To paro so napeljali v čistilno napravo, kjer se očisti vseh škodljivih primesi. Očiščena para gre potem v turbine, ki njeno toploto in naponsko silo izpreminjajo v mehanično delo.

Ta prva vulkanska elektrarna na svetu deluje od vsega početka tako zadovoljivo, da so jo v teku let znatno povečali ter proizvajia

Knez Starhemberg je odstopil od vodstva avstrijskega Heimehrta.

danes okroglo 10.000 konjskih sil. Potrebna para prihaja iz vulkanskih tal po 10—12 ceveh, ki segajo 80 do 250 metrov globoko v zemljo. V denarnem pogledu se elektrarna sijajno izplačuje, ker ne proizvaja samo elektrike, marveč dobiva iz vulkanske pare tudi razne postranske proizvode, kakor n. pr. borovo kislino, kalcijeve in magnezijeve soli, zvepleni vodiki, metan i. dr., kar vse kemična industrija za drag denar kupi.

Ta primer je opogumil tudi Američane, da so začeli vulkanske sile izkoriščati za pogon. Tako so zgradili v Kaliforniji blizu San Francisca vulkansko elektrarno, o kateri pa še ni podrobnejših poročil. V kratkem nameravajo zgraditi v Ameriki še več vulkanskih elektrarn.

Ce pomislimo, kako ogromne sile razvijajo ognjeniki, ki so se doslej gubile v nič, moremo pojmiti, da se odpirajo z izkoriščanjem teh sil v pogonske svrhe nedogledne gospodarske možnosti.

Mednarodna zveza ljudi, ki znajo s čarobno palico iskati razne stvari, ki so skrite pod zemljo, predvsem vodne in kovinske žile, je v Berlinu priredila skušnjo, katere so se udeležili člani iz vse Nemčije.